

Őszi Hála – 2004

„Mert kicsoda különböztet meg téged? Mid van ugyanis, amit nem kaptál volna? Ha pedig úgy kaptad, mit dicsekszel, mintha nem kaptad volna?” (Textus: 1 Korinthus 4, 7)

Szeptember utolsó vasárnapja van. Amikor leültem beszédemet megírni, és elmélkedni kezdtem egyik legszebb unitárius ünnepünk lényege felett, tiszta véletlenül **Dsida Jenő** csodálatos verse a „**Hálaadás**” jutott eszembe:

*Köszönöm Istenem az édesanyámat!
Amíg ő véd engem, nem ér semmi bánat!
Körülvesz virrasztó áldó, szeretettel,
Ertem éjjel-nappal dolgozni nem restell.
Áldott teste, lelke csak érettem fárad.
Köszönöm, Istenem az édesanyámat.
Te tudod, Istenem – milyen sok az árva,
Aki oltalmadat, vigaszodat várja.
Leborulva kérek: gondod legyen rájuk,
Hiszen szegényeknek nincsen édesanyjuk!
Vigasztald meg őket áldó kegyelmeddel,
Nagy-nagy bánatukat takard el, temesd el!
Áldd meg édesanyám járását-kelését,
Áldd meg könnyhullatását, áldd meg szenvedését!
Áldd meg imádságát, melyben el nem fárad,
Áldd meg két kezével az Édesanyámat!
Halld meg jó Istenem, legbuzgóbb imámat:
Köszönöm, köszönöm az édesanyámat!*

Természetesen e gyönyörű és megható vers, az élő édesanyáknak szól, de szól azoknak, akik már régebben, vagy csak a közelmúltban tértek meg, és akiknek emlékét gazdagon áldja meg Gondviselő Istenünk! Ha azt kezdem most feszegetni, hogy mekkora ajándéka életünknek az édesanya, akkor rájövök arra, hogy ha én valóban meztelenül jöttem a világra, s ha ez így van, akkor mim van, amit ne kaptam volna, vagy azoktól, akik felneveltek, a szereteteimtől, vagy magától az élettől? Mid van tehát, amit ne kaptál volna? Mindent kaptunk, amink van, és kapni fogjuk ezután is, azt, amink lesz a jövőben. Ami itt a földön a születés és a halál, a bölcső és a koporsó között a miénk, azt mind kaptuk. A miénk, és ab ovo: semmi sem a miénk!

De lássuk csak mit is kaptunk az élettől? – az életet, a létet, az öntudatot! – apánkat, anyánkat, testvérünket, nagyszüleinket, a házat, mely otthonunk, a kenyeret, mely táplál, az almát, a szőlőt, mely ízletes, a paplant mely meleg, – és kaptuk a tanítót, a papot, az iskolát és a templomot. A napot az égen, a holdat az éjben. A harmatot a fűszálon és a szivárványt a láthatáron – és még sokáig sorolhatnám, de nem teszem, mert már tudom: semmim sincs, amit ne kaptam volna!

Ha meg kaptam: az enyém! – íme máris jelentkezik a birtoklás tudata, amit még ösztöneletünkől hoztunk magunkkal. Aki megkaparintotta a zsákmányt, azé volt.

Mid van, amit nem kaptál volna? Mindent kaptál, és mindent Istentől. Közvetlenül? – nem! Ebben mi unitáriusok nem hiszünk, mert a közvetlenül adományozó Isten nem a mi Istenünk. Az ilyen Isten a csodavárók Istene!

Őszi hálaadási istentiszteletünkön mondd meg Istennek és felebarátodnak és egy kicsit önmagadnak is, hogy mid van, amit ne kaptál volna. És mondd el, hogy mid van, amit hoztál magaddal? – Kincs, hír, gyönyör? – rang, cím, tekintély, eleve elrendelés? Ugyan kérem, valljuk be őszintén, hogy mindent kaptunk. Sőt van, amit most ebben a pillanatban kapsz, a lelki erőt, áhítatot, és felüdülést, és lesz, amit csak ezután fogsz kapni. Nekünk unitári-

usoknak az **Őszi hálaadás ünnepe azért ünnep** és azért szívünkhöz közelálló ünnep, mert itt ebben a zajos, világvárosban, Szent Mihály vasárnapján felkiálthatunk, mi, akiknek gyökere a Homoród, az Olt, a Nyárad, Küküllő, Gagy, Nyikó, Aranyos, a Duna–Tisza közén, avagy Dunántúlon, esetleg a Partiumban fogant, öregek és ifjak egyaránt, hogy belekiálthassuk a világ tudatába, hogy: **„mindent kaptunk”, miképpen eleink is mindent kaptak ott Erdélyben az unitarizmus bölcsőjében, és kaptak itt e Honban is, az Anyaországban is.** S ha lelki és természeti kincseinket nem kaptuk volna a mi Egy Istenünktől, akkor ma mit mondanánk magunkénak? – semmit! De kaptunk, és így sok minden van a birtokunkban. **Vannak egyházközösségeink, templomaink és hívogató harangjaink. Ezeket őseink készítették és adták át azoknak, akiknek ilyen nem volt.** Feladatunk hát, hogy ha jelen pillanatban ilyen nincs a birtokunkban, és szükség vagy igény van rá, akkor építsük meg mi közösen azokkal, akik kényszerből hazát cseréltek, azokkal, akik már jelentkeztek, és azokkal, akik ezután fognak jelentkezni, azoknak, akik majd utánunk jönnek, **Győrben, Pécsen, Miskolcon és Kecskeméten. Építsünk, javítsunk unitárius egyházközösségeinkben és ne a Reménység szigetén!** De építsük meg és újítsuk meg meglévő templomainkat, mint ahogy készülünk megújítani ezt a mienket a szívünkhöz közelállót, amely nem más ma már számunkra, mint egy igazi családi hajlék, otthon és lelki menedék. A talajt előkészítették azok, akik előttünk jártak. Igen ám, de itt nem állhatunk meg. Mert **elgondolásunk, sőt elhatározásunk csak úgy valósulhat meg, ha azt mindenki akarja, és mindenki támogatja, ha kell még kétkezi munkával is.**

Igy hát, amíg apáink búzát termeltek és gyümölcsöt érleltek Erdély lankáin, vagy az Alföld rónáin, amíg mi gépeket termelünk és piacgazdaságban élünk, miközben küzdünk és harcolunk a globalizációval, a szekularizációval és a terrorizmussal, tudnunk kell, miképpen őseink is tudták, hogy mindenért, amit kapunk hálásnak kell lennünk. **Aki szükségét érezte, hogy ma eljőjön Istennel találkozni, az igazán érzi szívében a hála kicsorduló érzését.** Aki ma nincs közöttünk, az már kezdte elfelejteni, hogy őt is arra oktatták szülei, lelkészei, és nevelői, hogy ha kap valakitől valamit, akkor mondja szépen: – köszönöm és nagyon hálás vagyok!

Jöjjetek hát és adjunk hálát mindnyájan, oktassuk egymást, de főleg saját magunkat, miközben mondjuk, ne csak ma az Őszi hála ünnepén, hanem életünk minden órájában, hogy: köszönöm szépen, Istenem mindazt, amivel megajándékoztad életünket. **Köszönjük mindenekelőtt, hogy itt lehettünk, köszönjük drága szüleinket, szeretett gyermekeinket, a hitet, a vallást** és a lelkünkben körvonalazódó, reményeink szerint nemsokára megújuló templomot, gyülekezeti termet és mindent, hiszen semmink sincsen, amit ne tőled kaptunk volna, és ezért nagyon hálásnak kell lennünk! Mondjuk mi is nagy szellemi elődünkkal, az egy életen át hálás Dávid Ferencsel: – **Adjunk hálát mindnyájan, hálás szívvel vidáman, az egyetlen Istennek, aki egybegyűjtött minket, hogy ünnepnapot szenteljünk, és szent igéjével éljünk! Amen!**

Rázmány Csaba püspök

Egyházi hírek

Rövid beszámoló egy hosszú konferenciáról **ÁLLAM ÉS EGYHÁZ AZ EGYESÜLT EURÓPÁBAN**

Az egyházak szerepe a közös Európában.

*A Magyar Köztársaság Miniszterelnöki Hivatalának Egyházi Kapcsolatok Államtitkársága, **Állam és Egyház az egyesült Európában** címmel konferenciát rendezett 2004. szeptember 28. és 30. között, az Országház Felsőházi termében.*

***

A nemzetközi tudományos konferencia résztvevői tudósok, egyházi vezetők, egyetemi professzorok, politikusok, történészek, jogászok és közéleti szereplők voltak. Ezen a széles körű szakmai fórumon lehetőség nyílt a vallás, az egyház, az állam és az európai társadalom kapcsolatainak és együttműködésének vizsgálatára.

***

Unitárius Egyházunk képviselőjében részt vettem ezen a konferencián, ahova **40 egyház meghívottját várták**. A több mint 260 hazai és 32 külföldi meghívott közül 200 személy vett részt a két és fél nap leforgása alatt. Az előadások reggel 10 órakor kezdődtek és délután öt óráig tartottak. Az első két nap négy-négy előadás hangzott el, amelyeket szekcióüléseken (workshop) beszélünk meg. A harmadik nap délelőtt még elhangzott két előadás, melyet a korreferátumok előadása, valamint plenáris ülés zárt.

Olyan neves előadók szólaltak meg, mint Dr. phil. **Otto Kallscheuer** Berlinből, **Prof. Dr. David Martin** szociológus Londonból, **Dr. Tad Stahnke** a nemzetközi vallásszabadság tanácsának ügyvezető igazgatóhelyettese (US Commission on International Religious Freedom), **Prof. Dr. Ineborg Gabriel**, a bécsi egyetem teológiai karáról, **Dr. Joachim Heise**, Állam-Egyház-kutatások Intézete Berlinből, **Prof. Dr. Vincenzo Pace** a Nemzetközi Vallásszociológiai Társaság elnöke a Pádovai Egyetem Szociológiai Karáról, **Prof. Dr. Rik Torfs**, a Leuveni katolikus Egyetemről, **Dr. theol. Christopher Körner** Sachsensi Evangélikus Egyház, **Prof. Dr. Gyáni Gábor**, MTA Doktora és **Dr. Komoróczy Géza**, ELTE BTK assziriológiai és hebraisztikai Tanszék.

A korreferátorok **Prof. Dr. Tomka Miklós** egyetemi tanár, **Dr. Gábor György** vallásfilozófus, **Dr. Jakab Attila** Európai Összehasonlító Kisebbségkutatások Közalapítvány, valamint **Dr. Wildmann János** PTE BTK Vallástudomány tanszék vezetője voltak.

Az előadások öt nagy téma köré voltak csoportosítva: Vallások és egyházak Európában, Vallási pluralizmus, Az állam és az egyházak viszonya,

Egyház-finanszírozás és Európai és nemzeti identitás.

Egy kiemelt téma a sok beszélgetés közül.

Az egyik munkaszesszió (workshop), amelyen részt vettem, az egyházak feladatáról szólt, melyet be kell töltenie a közös Európában. A munkacsoportot vezető elnök, három gondolatot ébresztő kérdést tett fel a résztvevőknek:

Van-e szükség a jelen társadalomban az egyházra?

Melyek azok az értékek, melyekkel az egyháznak rendelkeznie kell és azokat közvetítenie kell?

Képesek-e az egyházak arra, hogy ezeket a feladatokat betöltsék a társadalomban?

A közös vélemény szerint a kérdés nem úgy tevődik fel, hogy van-e szükség?, mert igenis minden időben szükség volt az egyházra és mindig is szükség lesz, amíg ember él a földön és foglalkozik az isteni gondolattal, választ keres olyan kérdésekre, hogy hogyan alakult ki az élet, hogyan lett az ember, mi az ember célja a földön, és mi lesz vele a halála után? A kérdés az, hogy miként tudja kielégíteni az egyház az emberek vallási igényét a társadalmi változások és alakulások következtében is.

Ezt a küldetést pedig minden vallás maga határozza meg, és teljesíti a maga lehetőségei szerint.

Mindenképpen jelen életünkben és helyzetünkben az egyház szerepe, hogy felkészítse az embereket az uniós társadalomra. Feladata **gátat emelni a nyugatról beözönlő szennynek és rámutatni az elfogadható és szeretetben megtestesülő békés együttélést biztosító megoldásokra, magatartásra és értékekre**. Feladata, hogy továbbra is képviselje az eddig elfogadott társadalmi értékeket, alapigazságokat, Isten és felebarát iránti szeretetet. Feladata rámutatni az egyetemre, arra mi összeköt, és nem elválaszt, az emberi értékekre, amelyek építenek és nem rombolnak.

Vallási sokszintűségben élünk, ezért az állam feladata a vallásszabadság biztosítása, melyet jogszabályok meghozatalával ér el. **Az állam szerepe biztosítani a szabad vallásgyakorlatot, a restriktiók, korlátozások felszámolását**, és ha az állam a köz érdekében korlátozásokat is hoz, de ezek ne sértsék az **egyházak önrendelkezési jogát**. **Az állam feladata a tolerancia, diszkrimináció elleni küzdelem**, hogy ne csak a közösség, de az egyén vallásszabadsága is biztosítva legyen. Az állam feladata egyformán kezelni a különböző vallási közösségeket.

Léta Sándor lelkész

Kelemen Lajos-émlékest

2004. október 1-jén az Uránia Nemzeti Filmszínházban, a kolozsvári Művelődés és Brassai Véndiák Alapítvány Kelemen Lajos-émlékestet tartott.

Megnyitóbeszédében az intézmény művelődés-szervező igazgatóhelyettese megemléltette, hogy **Kelemen Lajos** neve és munkássága a mai Magyarország területén kevésbé ismert, mert Kelemen Lajos kimondottan **Erdély történelmének volt kutatója**, és legjobb ismerője. Így tevékenysége csak az erdélyi és főleg az ottani magyar társadalmi körökben vált ismertté.

Az emlékesten **Kelemen Lajos Naplójából** Szabó András előadóművész olvasott fel részleteket. A Napló érdekessége az, hogy azt Kelemen Lajos is elveszettnek tudta, s annak pótlásához két ízben is hozzáfogott – másodszor kórházi ágyán. Örvendetes, hogy a **Napló előkerült** és – előrelát-

hatóan a **jövő év elején – könyv alakban az érdeklődők kezébe is kerülhet**. E Naplóból olvasott fel részleteket a már említett előadóművész az I. világháborút követő román megszállás történéseiből.

Ezt követte **Szabó Zsolt főszerkesztő könyvbemutatója**, aki Sas Péter szerkesztésében 2002-ben megjelent **dr. Gidófalvy István** címen írt életrajzi történet című könyvét ismertette.

Ezután az **Erdély levéltárosa** című dokumentumfilm bemutatására került sor. Ebben az ismert nevű kortársak és tanítványok emlékeztek Kelemen Lajosra. Ezeknek sorában hallottuk és láttuk Molnár Lehel lelkész atyánkfia összefoglaló, Kelemen Lajos munkásságát méltató előadását.

Az emlékestre meghívót kapott egyházunk püspöke, kinek képviselőjében Kelemen Miklós lelkész – néhai Kelemen Lajos unokaöccse – jelent meg.

Bartók-szobor Londonban

Lapunk híradása szerint a nagy zeneszerző nevét viselő egyházközségünkben, a Hőgyes Endre utcai templomunkban megemlékeztek szeptember **26-án Bartók Béla halálának évfordulójáról**. Október elején a televízió egyik rangos adásában és az egyik színvonalas napilapunk hasábjain örömteli eseményről szerezhettünk tudomást: **Bartók Bélának szobrot állítottak Londonban**. A képernyőn alkalmunk lehetett látni azt az emléktáblát is, amely azt örökíti meg, hogy abban a házban szállt meg a művész londoni tartózkodásai idején. Ettől nem messze állították fel a két méter magas bronzszobrot, Varga Imre, 81 éves,

Kossuth-díjas művész alkotását, aki maga is részt vett az ünnepségen. Bogyay Katalin, a londoni Magyar Kulturális Központ igazgatója beszélt az ünnepség létrejöttét szülő szobor megvalósulásáról, elkészüléséről. Varga Imrét az elmúlt évben a Brit Portrészobrászok Szövetsége magas kitüntetésben részesítette. A művész elmondta: „a szobor egy kisebb változata már áll Párizsban, egy nagyobb, más jellegű pedig Brüsszelben”. Budapesten is van Bartók-szobor, de jó lenne, ha a jövő évi kerek évfordulóra Egyházunk is gondolkozna valamilyen maradandó emlék felállításán.

B. L.

430 éve halt meg Heltai Gáspár

Minden lexikon, történelmi tanulmány csak azt jegyzi fel, hogy 1574 őszén halt meg. (A sok fellapozott anyag mellett, lehet, hogy csak az az egy nem került kezembe, amelyben megvan a hónap és nap is – elnézést érte!). Molnár Szabolcs így ír róla: A 16. századi Erdély vállalkozó kedvű polgára, korának kivételes képességű művésze, akit írónak és a reformáció. **Casper Heltensis Transilvanus, a nagyszebeni szász szenátor** fia a wittenbergi egyetemen formálódik az európai, késő reneszánsz szellemiségű, minden új iránt fogékony polgári értelmiség tipikus alakjává.” 1510–20 körül született a Nagyszeben melletti Nagydisznódon (Heltau). Csak 1536-tól tanult magyarul. Katolikus pap volt. 1543-ban elvitte az előző évi brassói zsinat iratait Lutherhez és Melanctonhoz Wittenbergbe. Itt az egyetemen folytat tanulmányokat. **1544-ben Kolozsváron már magyarul prédikál és csak magyarul ír**. 1550-ben társul Georg Hoffgreff nyomdással. 1559-ben csatlakozik a helvét irányzathoz. **1569-ben Dávid Ferenc hatására a szentháromság-tagadókhöz viszi útja**. Az új eszmék terjesztőjeként nagy súlyt helyezett arra, hogy mindent kinyomtatson és így is eljusson a reformáció az olvasókhhoz. A latin betűtí-

pus Heltai magyar kiadványai folytán vált magyar betűvé. Egyszersmind **lerakta a magyar helyesírás alapjait is**. Károli Gáspár és Szenci Molnár Albert átvették Heltai helyesírását – állítja Molnár Szabolcs. **Heltai kiadói terveit Báthori István cenzúrarendelete hiúsította meg**. Ezután csak világi kiadványok hagyták el műhelyét. **Nyomdájából kerül ki a 16. századi Magyarország teljes könyvtermésének közel egyharmada, több, mint 200 mű, többségében magyar nyelven**. Molnár Szabolcs az Erdélyi Panteon című esszégyűjteményben ezt írja róla: „Írásaiban Heltai a magyar nyelvet régies ízeiben konzerválta. Magyaros népi zamatát, de még idegenszerűségeit is valami ősi eredetű magyar formák maradványainak érezzük. A 16. századi élőbeszéd Heltai prózáján át hatott leginkább a magyar irodalmi nyelvre. A magyar szóbeli műveltség általa emelkedett irodalmi rangra. Korának mércéjével mérve tökéletest alkotott.”

Jó lenne egy megemlékezést tartani az év hátralevő részében abban az unitárius könyvesboltban, mely Heltai Gáspár nevét viseli.

B. L.

Akik előttünk jártak

Kemény Gábor (1883–1948)

Kemény Gábor, akit az utókor – halála után még 15 évvel – „**a nagy magyar pedagógusok**” közé sorolt, aztán elfelejti, **Szarvason** született 1883. június 1-jén, iparos /szabó/ családból.

Középiskolai tanulmányait Szarvason végzi. Vándor Jenő „Kemény Gábor indulása” című tanulmányában elmondja, hogy már a diák Kemény Gáborban jelentkezik a pedagógiai hajlam. Az óra közötti szünetekben tanítja gyengébb diáktársait. **Pályadíjat nyer egy hazafias tárgyú költeményével.** Szerkesztője a Zsengék című iskolai lapnak. Később, híressé váló két osztálytársával, a költő **Gyóni Gézával** és a drámaíró **Katona Sándorral** önképzőkört alapítanak és lapot adnak ki. Mind a három – mint diák – ír a Képes Családi Lapokba. **Kemény Gábor és Katona Sándor közösen írnak színdarabot,** melyet egyenesen a Nemzeti Színháznak ajánlanak fel, de az elutasítja. Ebben az időszakban, a különben jó előmenetelű Kemény Gábor bizonyítványa leromlik, de összeszedi magát és jelesen érettségizik. **Egyetemi tanulmányait Budapesten és Kolozsvárt végzi. 1906-ban szerez tanári és bölcsészeti doktori oklevelet.**

A Kenyeres Ágnes-féle Magyar Életrajzi Lexikon szerint Kemény Gábor 1907-ben a **soproni Lähne Intézet tanára.** A következő évben – 1908-ban – már a **tordai Unitárius Gimnáziumban** tanít, egészen 1918-ig.

Hogy a szarvasi születésű és Kolozsvárt tanuló ifjú mikor kerül kapcsolatba az Unitárius Egyházzal, azzal életrajzírói nem foglalkoznak. Áttérésének éve is ismeretlen. De, ha azt vesszük figyelembe, hogy a felekezeti iskolákban csak az azon hiten levő tanárok taníthatnak, akkor Kemény Gábornak 1908-ban már unitáriusnak kellett lennie. **Unitáriusnak említi az Embernevelés című lap 1948. júniusi száma.** Az Unitárius Élet szerint temetésén Barabás István, akkori budapesti lelkész búcsúztatja. Kemény Gábor a **tordai Unitárius Gimnáziumban** – az akkori kor szokása szerint – beiktatási ünnepélyen foglalja el tanszékét. Ezen a nyilvános ünnepélyen – Kóte Sándor szerint – a **Család és iskola** címen tart felolvasást. Tanít latint és magyart. Osztályfőnöke az I. osztálynak. Tanártársaival részt vesz a város kulturális és társadalmi életében. Ír a helyi lapba, családokat látogat és Sophokles drámáiról készít dolgozatot.

1912–13-ban a **párizsi Sorbonne Egyetem hallgatója.** Itt klasszika-filológiai és pedagógiai előadásokat hallgat. Látogatja az iskolákat és a könyvtárakat. Részt vesz a francia gyermektanulmányozók előadásain. A Sorbonne Egyetemen ismerkedik meg Rousseau pedagógiai elveivel, de **foglalkozik a svájci és a belga neveléstudománnyal is.**

Visszatérve Tordára – amint Kiss Árpád írja – lélektani szemléletű pedagógiát folytat, mely erős szocialista tartalommal telítődik. 1918 őszén megszervezi a **Polgári Radikális Párt helyi csoportját.** Ezért, és mert haladó világnézettel és társadalmi felelősségérzettel rendelkezik, 1918-ban a Károlyi-kormány alatt **főispánnak nevezik ki.** Vándor Jenő úgy ítéli meg, hogy ezért lesz főispán, mert „a szegény vasúti bakter fiát is azzal a mértékkel méri, mint a legelőkelőbb mágánásét.”

A forradalom leverése után **Békéscsabán, a leánygimnázium tanára.** Kiss Árpád szerint nem sokáig tanít. Megromlott egészségi állapota, főként megromlott látása miatt nyugdíjba kényszerül. Budapestre költözik. Itt lakik 1922-től haláláig, 1948 május 15-ig. E 26 év lefolyása alatt főispáni nyugdíjából és írói munkásságáért járó tiszteletdíjakból él.

Az 1945 évi háború vége Budapesten éri. A rövid 3 év alatt, ami számára ezután adatott, különböző tisztségeket tölt be. Így elnöke, majd **1946-tól díszelnöke a Magyar Pedagógusok Szabad Szakszervezetének, alelnöke az Országos Köznevelési Tanácsnak, majd vezetője a Vallás és Közoktatásügyi Minisztérium elvi ügyekkel foglalkozó főosztályának.** Szerkeszti az *Embernevelés* című lapot, a Szakszervezet tudományos folyóiratát. Lássuk e laphoz való viszonyát.

Kóte Sándor ismertetése szerint Kemény Gábor nézeteinek terjesztője az *Embernevelés* című folyóirat. E lap arra a feladatra vállalkozik, hogy tájékoztat a világ fontosabb köznevelési eredményeiről, a reformtervekről, a vitákról, a neveléstudomány új problémáiról, az elméleti munkában elért eredményekről és a vitatott kérdésekről. Sugár Béla arról ír, hogy **Kemény Gábor a folyóirat köré tömöríti az ország haladó pedagógusait.** E folyóiratban vázolja fel az iskolarendszer elvi és eszmei irányvonalát. Sugár úgy tudja, hogy Kemény Gábor e folyóiratban folytatott szakirodalmi munkásságának elismeréséül **a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagjává választja.**

Mint pedagógus arra törekszik, hogy az iskolából töretlen lélekkel, szabad emberek kerüljenek ki. **Lényegesnek tartja az iskolai és a szülői ház viszonyát.** Kijelenti, hogy a szülőknek is kötelessége gyermekeik megismerése. Az iskola – mondja – csak akkor töltheti be feladatát, ha élvezzi a szülők támogatását. Szerinte a sikeres nevelés fontos tényezője az **iskola és a szülői ház harmonikus kapcsolata.**

Hangoztatja, hogy az eredményes neveléshez elengedhetetlenül szükséges a gyermek fejlődését, sajátosságait szem előtt tartó módszerek alkalmazása. Így foglalkoztatja az **iskolai értékelés,** illet-

ve az **osztályozás problémája**. Az iskolai osztályozást – írja Köte Sándor – társadalomellenes eljárásnak mondja, mely akadályozza az egyén kibontakozását. Kemény Gábor véleménye szerint – olvassuk Köte Sándor egy másik tanulmányában – a tanárnak megértéssel és szeretettel kell tanulmányoznia növendékeit és emberséges viszonyt kell velük kialakítani. **Segíteni kell a gyermekek egyéniségének kibontakozását.** Az év végén osztályozás nélkül kell megállapítani az előrehaladás mértékét.

A pedagógiai tevékenység vezető elvének a humanizmust mondja. Ő maga a legnagyobb nehézségek közepette is hisz az emberben, s mint pedagógus arra törekszik, hogy az iskolából olyan emberek kerüljenek ki, akik képesek az emberhez méltó társadalmi rend megteremtésére.

Már pályája kezdetén eljegyzti magát a haladó társadalmi mozgalmakkal. Főlemeli szavát a szociális igazságtalanságok ellen. Ahogy Alexis György írja, olyan nevelő és tudós, aki sokféle ágazó munkásságában őszinte humanizmus és a szociális társadalom megvalósulásának gondolatát igyekszik kifejezni. Azonban tudományos munkáinak nagy része nem jut túl a haladó humanista polgári szemléleten. „Szocialista humanista” – jegyzi meg Kiss Árpád –, „aki az értelmi mérlegelés alapján áll és világnézetének határai elmosódnak.”

Köte Sándor szerint **Kemény Gábor nacionalistaellenes. Keresi a dunai népek egymásratalálásának útját.** Ezért tervez egy **Dunavölgyi Pedagógiai Szemlét**, mely a közös munkára figyelmeztetné a Duna völgye népeit.

Kemény Gábor széles körű irodalmi tevékenységet fejt ki. Foglalkozik szociológiával, irodalomkritikával, művelődéstörténettel és vallásfilozófiával. Irodalmi munkásságának központjában a közoktatás-politika, az iskolai nevelés és a pedagógiai kérdések állanak.

Kilenc könyve és 418 tanulmánya jelenik meg. Kisebbs-nagyobb tanulmányai 51 folyóiratban látnak napvilágot. Befejezetlen cikkeinek száma négy. Fordításainak száma hét. Kéziratban marad 10 tanulmánya. Rádió-előadásainak száma 16 a Keresztény Magvetőben 4 munkája jelenik meg. Több tanulmánya álnéven kerül kiadásra. Álnevei: Rab Imre, Törő Gergely.

Kemény Gábort Sugár Béla **magas, szikár lobogószemű emberként írja le**, aki mindenkiel szemben türelmes. Nagy tudása és meggyőző érvelése legendaszerű. Életrajzírói különböző tulajdonságait emelik ki. Alexis György társadalmi előítéletektől való mentességét méltányolja. Eszményképének az emberré nevelést mondja. Azt a pedagógiát, amely az egyéni és a közösségi értéket együtt fejleszti ki. Béki Ernő Kemény Gáborban a magyar szellemi élet elnyomott, de haladó táborához való tartozást értékeli. Kiss Árpád azt jegyzi föl, hogy gazdag élete tele van gonddal, s a napos oldalon való tartózkodást hivatása és emberi erényei sohasem engedték meg. Nem szereti a

méltósággal járó külsőségeket, nem ismeri a tudás gőgjét. Benne sohasem különül el a tudós a hivatását szeretettel űző gyakorlati embertől. Jausz Béla abban látja Kemény Gábor személyiségének nagyságát, hogy világosan látja a fejlődés vonalát és a jövő érdekében nem fél kiállni az igazságért. Szakonyi Péter szerint Kemény az elsekélyesedett idők maradi pedagógiájának merész bírálója.

Az 1948. március 15-én széles körű **pedagógiai munkásságáért Kossuth-díjat kapó tudós**, az elismerő kitüntetés után még csak két napot ér meg. Kiss Árpád arról számol be, hogy temetésén sírjára a köztársasági elnök koszorúját az akkori közoktatásügyi miniszter helyezi el. A sírnál elhangzó gyászbeszédet a hivatalos Magyarország tiszteletadását fejezik ki.

Egykori lakóháza falán (XIV., Erzsébet királyné útja 11. sz.) 1983-ban emléktáblát helyeznek el. 1989 márciusban megalakul a **Kemény Gábor Iskolaszövetség**. Célja a nevelés haladó hagyományainak folytatása, fejlesztése, a szövetségbe tömörült iskolák közös érdekeinek képviselése, részvétel az oktatáspolitikai döntések előkészítésében, valamint az Embernevelés c. folyóirat újra megjelentetése.

Kelemen Miklós

***

Felhasznált irodalom:

Köte Sándor: Kemény Gábor válogatott pedagógiai művei 1966.

Kiss Árpád: Kemény Gábor Pedagógiai Szemle 1958.

Vándor Jenő: Kemény Gábor indulása Pedagógiai Szemle 1958. 7-8.sz.

Köte Sándor: Kemény Gábor pedagógiai öröksége Magyar Ped. 1964.

Sugár Béla: Emlékezés dr. Kemény Gáborra, szakszervezetünk első elnökére Ped. Lapja 1958.

Alexis György: Kemény Gábor halálára Szabad Nép 1948. május 19.

Kiss Árpád: Kemény Gábor 1883–1948 Köznevelés 1958. május 14.

Béki Ernő: dr. Kemény Gábor Fórum 1948. 6. sz.

Jausz Béla: Megnyitó a szarvasi nevelőképzés 100 éves fennállásának évfordulója alkalmából M. Pedagógia 1964.

Kiss Árpád: Kemény Gábor 1883–1948 Köznevelés 1948. június 1.

Amikor én még cserkész voltam

(Egy öregcserkész visszaemlékezései)

Manapság többször szóba került már nálunk is a cserkészlet újjászervezésének gondolata, de ez sehogy sem tud közelebb kerülni a megvalósuláshoz. A bosszantó ebben csak az, hogy olyanok nyilatkoznak erről elutasítóan, akiknek halvány fogalmuk sincs arról, hogy mi a cserkészlet? Azt hiszik, hogy ez is valami úttörő mozgalom féle, csak kisse polgárabb, vallásos köntösben. Akik így gondolják, azok alapvetően tévednek. Hogy világosan lássák a két mozgalom közötti különbséget, ezért adom közre ezt a visszaemlékezést. Az én cserkészésem mindössze 2,5 évig tartott, mert 1948-ban megszüntették, de életfelfogásom, világnézetem kialakulásában mégis meghatározó szerepe volt. Felér akár 20 év iskolai nevelésnek eredményével.

1946 őszén lettem a pestszenterzsébeti 28-as Szent István cserkészcsapat kiscserkésze. Azután, hogy Erdélyből áttelepültünk. Tizenegy éves voltam ekkor. Ez egy katolikus cserkészcsapat volt. Erzsébeten a dolog természeténél fogva nem volt unitárius cserkészcsapat. Pestre, a Koháry utcába kellett volna bejárnom, ami akkortájt túl körülményes lett volna. A cserkészotthon a város északi részén, a Határ úthoz közel, egy szép nagy kertes családi házban volt, ami az 1900-as években épülhetett. Közel volt a vöröstitél OTI (később SZTK) szakrendelő épületéhez, amely az Ady Endre utca és a Kiss Ernő tér sarkán állt. Gyakran jártam el előtte, amikor nagybátyámék Rózsa utcai házába mentem. Egyébként sokáig az ő házuk udvarában állt az erzsébeti unitárius imaház is.

A cserkészotthon utca felőli részén kis előkert volt, kovácsoltvas kerítéssel, a ház mögött nagy udvarral. Az otthonba az udvar felől lehetett bemenni. Ott volt egy nagy előtér, ahonnan két utcai és egy udvari szoba nyílt. Itt voltak a benti foglalkozások. A falak körben mind őrsi tablók voltak díszítve. Egyik szebb és ötletesebb volt, mint a másik. A falakon voltak elhelyezve az őrsi zászlók, az őrsöknek nevet adó totemállatok képeivel, továbbá táborozási fényképek, a cserkész-törvényekből vett idézetek, az őrsök jelmondatai stb.

Amíg az időjárás engedte, sok volt az udvari foglalkozás. Különböző labdajátékok, de nem foci, hanem sok más, akkoriban szokásos labdajáték. De gyakran volt távolugrás, súlylökés, kötélmászás, függeszkedés stb.

Parancsnokaink Prokop István és Szalai József textilgyári művezetők voltak. Talán semmiféle pedagógiai végzettségük nem volt, mégis jó érzékük volt ahhoz, hogy fiatal, serdülő gyerekekkel hogyan kell foglalkozni. A csapatnál nagyon jó volt a szervezetség. Minden héten a csapat parancskönyvében le volt írva az arra a hétre vonatkozó jelszó, az oktatási és foglalkozási program. Be volt osztva, hogy azon a héten melyik őrsnek kell a takarításról és a rendről gondoskodnia. A padló felsúrolásától kezdve az ablakok megtisztításáig. Rendesen folyt a kiképzés. A cserkész-törvények értelmezésével és gyakorlati megvalósításával kapcsolatos kérdések megbeszélése. A cserkészlet történetének tanulmányozása. A cserkészlet kialakulása az angol-búr háború idején, Dél-Afrikában, Baden Powel angol tiszt nevéhez fűződik, akit mi csak BI-PI-nek hívtunk. Sokat foglalkoztunk az 1933-as gó-

döllői Jamboree tanulmányozásával, továbbá daltanulással, regös énekekkel, népi mondák felolvasásával, megfigyelési (KIM) játékokkal. Amikor 10-15 tárgyat valaki elhelyezett az asztalon, majd ezeket letakarta. Aztán a kendőt egy fél percre felvéve meg kellett jegyezni és le kellett rajzolni, hogy ki mit látott. A cserkészpróbák anyagának elsajátítása, majd az ezekből történő vizsgák letétele. Itt a legkülönbözőbb általános és szakmai cserkészpróbák voltak. Meg kellett tanulni a különböző kötéseket, a sátorverés, a tűzgyújtás, az erdei élet, az élelemszerzés, környezetbiztosítás, a víz-szerzés stb. szabályait.

Miután fél év alatt lettem a szükséges a cserkész-próbákat, és teljesítettem a legmagasabb, 3-as fokozatot, akkor a csapatparancsnok 11 évesen 35 gyerek foglalkoztatását bízta rám. Én lettem a Kakukk törzs törzsparancsnoka. Attól kezdve mindenki „Zoli Bá”-nak szólított. A cserkészeknél a parancsnokoknak, előjáróknak ez a megszólítás dukált.

Abban az időben még szombaton is iskolába jártunk. Akkor is volt tanítás. Tehát csak a vasárnapunk volt szabad. Ennek ellenére minden vasárnap reggel 8-kor találkoztunk a cserkészotthonban, és jó 100-150-en szépen cserkészruhába öltözve, árvalányhajas Bocskai-sapkával, vagy cserkészkalappal a szép nagy fehér selyem aranyhímzéses, világoskék Szűz Mária-képes csapatzászlónkkal, énekszóval végigvontunk a városon az Erzsébet téren álló katolikus templomba, ahol részt vettünk a vasárnapi szentmisén. Unitárius létemre én vittem a csapatzászlót. A mise után ugyanígy visszatértünk a cserkészotthonba. Leraktuk a zászlót. Felvettük az ott hagyott kis hátizsákjainkat az élelemmel és egyéb felszerelésekkel, és elindultunk a budai hegyekbe kirándulni. Villamossal ki a Széll Kálmán térre (ma Moszkva tér, csak azt nem tudom miért?), onnan tovább vagy Zugligetbe, vagy Hűvösvölgybe. Majd a végállomástól be a hegyek közé. Két-három órás erdei barangolásokat csináltunk. Növényhatározókból és más zsebkönyvekből tanulmányoztuk a növényeket, lepkéket stb. Volt amikor számháborút is játszottunk. Esetleg tüzet is raktunk, szalonnát sütni. Aranyszabály volt, hogy a tüzet a végén el kell oltani. Meg kell várni amíg parázs már nincs benne és két száraz gallyat kell rajta keresztbe tenni, hogyha az erdőben tűz üt ki, bizonyítható legyen, hogy ezt nem mi okoztuk. Akkor még ismeretlen fogalom volt a környezetvédelem. De a cserkészeknél aranyszabály volt, hogy szemetelni nem szabad. Ami ennilót magunkkal vittünk, annak a csomagolópapírjait, szalvétáit, szaniolapapírjait szépen elraktuk és vagy egy személygyűjtőbe dobtuk, vagy hazavittük. A cserkészek vigyáztak a természetre. Nem rongálták, nem tördelték le a fákat. Nem pusztították, hanem védték a madarakat stb.

A cserkészek fő támaszpontja a hárshegyi Cserkészpark volt a Budakeszi úton, a mostani Szépjuhászné megálló közelében, ahol most az Erdészeti Informatikai Szolgálat központja van. A rendszerváltás után ezt sajnos nem adták vissza a cserkészeknek, amíg az úttörőnek megmaradt Csillebérc. Ugyanígy jártunk az V. kerületben a Nagysándor József és a Vadász utca sarkán lévő székházunkkal is, amelyben sokáig a Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó székel.

Ennek az utcai bejáratú pinchehelyiségében volt a cserkészbolt, minden cserkész álmainak netovábbja, ahol a cserkészruházat egyes darabjait, a felszerelési tárgyakat (pl. csajka, kulacs), a különböző jelvényeket lehetett megvenni zsebpénzünkéből, vagy nyári keresetünkből összekuporgatott fillérjeinkből. Ezenkívül volt képesújságunk, több kiadványunk. Nekem a legkedve-

sebb rajzoló, mesterem Márton Lajos volt, aki szép képeket tudott rajzolni a cserkészélet hétköznapjairól és ünnepeiről.

A legnagyobb próbatétel kétségtelenül az **éves nyári táborozás** volt. Erre már tavasztól kezdtünk készülni. A helykiválasztás a parancsnokság dolga volt. A szükséges anyagok, élelmiszerek összegyűjtésében, azonban mi is bekapcsolódtunk. Abban az időben még minden üzlet magánkézben volt. Akkor még leírhatatlanul színes üzleti kavalkád jellemezte Erzsébet Nagy-Kossuthinak nevezett üzleti főutcáját. Ma már rá sem lehet ismerni erre. Ez a főutca mára egy kihalt városrész lett ahhoz képest, amilyen nyüzsgős volt akkor. Minden boltshoz bementünk. Mondtuk, hogy cserkész táborba készülődünk, mivel tudnának segíteni? Volt aki adott 10 kg szárazbabot. Mások lencsét, mákot, cukrot, egy oldal szalonnát, lisztet stb. Sok mindent kaptunk akkoriban az Actio Catholica katolikus segélyszervezettől. Ezeket a dolgokat szépen gyűjtöttük a raktárainkban. Voltak olyan raktáraink, ahol a sátrakat és a tábori felszereléseket, és olyanok, ahol az élelmiszereket tároltuk. Aztán MATEOSZ teherkocsikat rendeltünk. (Ez volt a magánfuvarozók akkori szövetségének neve.) Ilyen gépkocsikkal mentünk le 1947-ben **Törökkoppányba**. Nagyon érdekes utazás volt. Székesfehérváron át vezetett az utunk. Nagyon rossz volt az út, gidres-gödrös és rengeteg volt még a szétlőtt ház. A II. világháború végén ugyanis itt nagy tankcsaták voltak. Úgy tudom, hogy legalább 3-szor cserélt gazdát a város, és majdnem rommá lőtték az egészet. Erre még nagyon emlékszem, mert a tehergépkocsi-rakomány tetején a ponyván utaztunk. Akkoriban ez nagyon elterjedt szokás volt. A falujárók is így portyáztak. **Az út mentén a mezőkön mindenfele rengeteg kiégett tankot lehetett még látni. Feketéllettek tőlük a szántóföldek.** A parasztok kikerülték és körbeszántották őket. Nem csodálom, hogy Rákosi a „vas és acél országa” vízijében élt. Azt hihette sohasem fog kifogyni ez a nyersanyagtartalék!

Törökkoppányba a kora délután órákban érkezünk meg. A falutól 2 km-re egy domboldalban, a török forrás melletti területen, az erdő szélén volt a kijelölt táborhelyünk. A plébános kihirdette, hogy jönnek a pesti cserkészek és mindenki, aki tud segítse őket egy kis szalmával, hogy meg tudják tölteni a szalmazsákjaikat. Tehát, amikor lepakoltunk a teherkocsikról, mindenki fogta a szalmazsákját és azzal bebállagtunk a faluba és minden portára bekopogtunk ahol egy X-betű volt a kapufélfára rajzolva. Ez azt jelentette, hogy adnak szalmát. A parasztbácsik ledobáltak jó néhány villa szalmát a kazalból, nehogy mi ledöntsük az egészet. Aztán mi ezeket belegyömöszöltük a szalmazsákokba, majd a hátunkra véve visszabállagtunk. Alaposan megizzadtunk, a tűző napon. Nyakunkat, hátunkat csípte a pelyva. Nem volt egy kellemes mulatság. Aztán hozzáláttunk a csapatsátrak felveréséhez, a hálóhelyek kialakításához. Közben elkészült a vacsora is. Babfőzelék volt. Egy kicsit leközölt, de azt kellett megennünk. Más nem volt. A végére úgy elfáradtunk és kezdett már alkonyodni is, hogy elhatároztuk: **ma este már nem árkoljuk körül a sátrakat.** Lefeküdtünk aludni. Éjjel azonban jött egy nagy zivatar és úgy ömlött le a domboldalból a víz, hogy **elmosta a sátrainkat.** A szalmazsákok a 20-30 cm-es hömpölygő áron úsztak. Akkor örökre megtanultuk, hogy sohasem lehetünk olyan fáradtak, hogy a sátrakat körül ne árkoljuk. Másnap szerencsére megint jó idő lett. Sütött a nap. De mi egész nap azzal voltunk elfoglalva, hogy eláztatott dolgainkat és a szalmazsákokat megszáritgassuk. Egyébként aztán jól telt el a következő 10 nap. Számomra nagy élményt jelentett, amikor egy közeli hegy tetejéről naplementében megpillanthattam a **távoli Balaton aranyló tükrét.** Úgy festett mint egy nagy olvasztótégelyben lévő megolvadt arany. De még jó pár évet kellett várnom – csak

amikor leérettségiztem –, amíg a Balaton partjára el is jutottam.

A következő évben **Bölcskén** táboroztunk. Lélekvesztőnek beillő kompon hajókáztunk le a Kis-Dunán Erzsébettől a tassi zsilipig, majd onnan a Nagy-Dunán Bölcskéig, az összes felszereléssel és a csapattal együtt. Ez a tutaj vashordókból volt összeállítva. Arra volt egy nagy plató ráépítve. De olyan alacsony volt az oldala, hogy menet közben a vízbe lógattuk a lábunkat, ahogy körbe ültünk a komp szélén. Mi nagyon élveztük a dolgot. Úgy éreztük magunkat, mint **egy nagy tengeri armada tagjai a csatába indulás előtt**, mert a komp mellett kétoldalt vízicserkészeink kísérték bennünket nagy, nyolcpárevezős hajóikkal és kisebb kajakjaikkal. (A tutajos biztos arra épített, hogy ha valami baj lesz, ezek majd kihalásznak bennünket.) A Kis-Dunán nem is volt semmi baj, de amikor a Nagy-Dunára kiértünk, és jött egy nagy gőzhajó, akkor bizony már bajban voltunk, mert a felcsapódó hullámoktól nemcsak a lábunk ázott, hanem a nadrágunk és a felszerelés is. Ha ma a vízrendészet ilyen tálkalmányt meglátna a Dunán, biztos, hogy azonnal leállítaná és tulajdonosa ellen büntető feljelentést tenne, „több személy ellen elkövetett gondatlan veszélyokozás miatt”. De mi akkor az ilyen kategóriákat még nem ismertük.

Végül is szerencsésen megérkeztünk **Bölcskére.** És várt bennünket **egy csodálatosan szép, vadregényes öblözet**, egy gyönyörű artéri legelő, körben gyönyörű fűzfákkal, előtte két mesés szigettel. Jócai Senki-szigete sem lehetett szebb ennél. Itt táboroztunk két hétig. Ezt a csodálatos helyet ma hiába keressük Bölcskén. A vízügyesek szerint ugyanis ebben az öblözetben gyakran képződtek jégdugók és jégtorlaszok. Ezért az egész öblözetet egy védőgáttal lezárták a Dunától és a legelőt beültették nyárfákkal. Ma már semmi sem emlékeztet erre a romantikus helyre, csak a mi emlékezetünkben él már, miként a cserkészlet.

Milyen szervezet volt tehát régen cserkészlet? Olyan, amely **öntevékenységre, jó helyzetfelismerésre, az életben gyakran fellépő nehézségek elviselésére, edzettségre, természetszeretetre, barátságára, bajtársiasságra, becsületen életfelfogásra, helytállásra, a vállalt feladatok teljesítésére nevelt.** Tudatosította bennünk, hogy kötelezettségeink vannak – ha úgy tetszik küldetésünk van – a Földön a hazánkkal, szüleinkkel, testvéreinkkel, barátainkkal, honfitársainkkal szemben. Ők számítanak ránk és mi is számíthatunk rájuk. A nemzett csak így lehet cselekvő egész. **Hogy ki kell fejlesztenünk magunkban a jó tulajdonságokat és le kell küzdenünk gyengeségeinket, hibáinkat.** Az Isten és az ember szeretetére nevelt bennünket. Megtanultunk, hogy **vannak erkölcsi értékeink,** amelyeket meg kell őriznünk és ápolnunk kell. A cserkésznek lovagiasnak kellett lennie a gyengébbekkel és az elesettekkel szemben. Védenie és szeretnie kellett a természetet. **Amikor mi a természetben jártunk, ott olyan meghatóan, tisztelettudóan viselkedtünk, mintha templomban lennénk.**

A cserkészeknél tanítottak meg engem a **mindennapi lelkiismeret-vizsgálatra.** Ez úgy kezdődött, hogy megkérdeztük: a cserkésznyakkendő két végére miért kell csomót kötni? (Egyébként régen az emberek a zsebkendőjükre kötöttek egy csomót, azért, hogy valamiről el ne feledkezzenek.) Azt a választ kaptuk: azért, hogy minden este imánk előtt gondoljuk végig, hogy a **mai napon milyen jó és milyen rossz cselekedeteket követtünk el?** Bánjuk meg a rossz cselekedeteinket, hibákat. Ha lehet másnap korrigáljuk azokat. Fogadjuk meg, hogy holnap csak jó cselekedeteket fogunk véghezvinni. Ez annyira szokásommá vált, hogy azóta is minden este elvégzem ezt a lelkiismeret-vizsgálatot, esti imám és elalvásom előtt. Őszintén bevallom, hogy bár **1. elemitől (6 éves koromtól) jártam unitárius hittanoktatásra,** kiváló hitokta-

tóim voltak. Sepsiszentgyörgyön például **Kovács Lajos** későbbi püspök, Erzsébeten pedig **Pető István**, sok csodálatos lelki útravalót kaptam tőlük, de úgy emlékszem, hogy **ezt a mindennapi lelkiismeret-vizsgálatot mégis nem ők, hanem a cserkészek ültették be a fejembe.**

Mi lett aztán ennek a szép és nemes ifjúsági mozgalomnak a vége? Az, hogy **a kommunisták 1948-ban beolvasztották a szovjet gyökerű úttörőmozgalomba.** A 28-as Szent István cserkészcsapat részéről 230-an mentünk át a gróf Apponyi Albert (később Onodi) utcai iskolába teljes díszöltözetben, a Szűz Máriás selyemzászlónkkal, úgy mint korábban a vasárnapi misékre. **Es ott írd és mondd 2 (kettő) úttörővel egyesültünk,** akik a szovjet tulajdonban lévő Hazai Fésűsfonó úttörőcsapatának voltak a tagjai, azért mert ott az orosz vezetés úgy kedveskedett a gyerekeknek, hogy mindenki aki belépett oda úttörőnek, annak egy teljes rend sötétkék gyapjú sióltönyt adott. Ennek ellenére csak 2 gyerek állt kötélnek. Inkább jártak a mi szegény, de vidám, és lelkiekben nagyon gazdag cserkészcsapatunkba. Amikor az átadási ünnepség végén a rúdjáról levettük a Szűz Máriás selyem zászlót, hogy összehajtogassuk, és a helyi plébánián leadjuk, valamennyien sírtunk. És még ma is sírni tudnék, mikor ezeket a sorokat leírom. **Amikor 41 év múlva bekövetkezett a rendszerváltás, akkor azt hittem, hogy a cserkészet újra virágba borul, mint annak előtte.** De fájdalommal kell látnom, hogy csak nagyon kevés helyen, maroknyi kis nyim-nyam gyerekekkel élednek újjá, akik fizikailag annyira gyengék, hogy ha egy ünnepségen fél órát kell őrségben állniuk összeesnek.

Egy mai öregcserkész

Végkövetkeztetés: Kétségtelenül nagyot fordult a világ kereké azóta. Ma már 10 éves gyerekeket nem lehet egyedül közlekedni elengedni, egy ilyen nagy városban, mert annyi erőszak és bűncselekmény történik. Viszont azt is látnunk kell, hogy **ha igazi talpraesett, edzett, természetbarát polgárokat akarunk nevelni, akkor a cserkészet intézményét nem lehet megkerülni.** Cserkészetre tehát szükség van! A kérdés csak az, hogy **ezt miként lehet megoldani a mai körülmények között?** Ezt

szerintem ma már csak úgy lehet újra feléleszteni, ha sikerül a **budai hegyvidéki kerületek valamelyikében egy nagyobb épületet, vagy telket szerezni és ott egy hétvégi bentlakásos cserkészotthont létesíteni.** Ahol 10-15 fiút és kislányt el tudunk helyezni megfelelő nevelők felügyelete mellett. A szülők szombat délelőtt ide hozzák gyerekeiket. Azok itt napközben különböző cserkészfoglalkozásokon, játékokon, kirándulásokon vennének részt. Este ott alszanak és vasárnap délután a szülők őket megint hazaviszik onnan. Tehát **erdei iskola szerűen működhetnének.** Hétközben a vidékről feljövő gyerekek, vagy családok kaphatnának itt kedvezményes szállást. Az épületet, telket lehet, hogy valamelyik hívünk is felajánlhatná, ha rendelkezik ilyennel. Vagy érdemes lenne bérelni is ilyet. **A Budakeszi út 73/b szám alatt éppen most hirdetnek egy egyemeletes „mandzardtetős” épületet,** amelynek fényképét is mellékeljük. Mögötte van a **külker. sportpark** meleg vizű uszodával, sportlétesítményekkel, amelyeket mind használhatnának gyerekeink. De nem zárkozunk el az egyéb hasznos javaslatok, információk közreadása elől sem.

A Szerkesztőség

A cserkészotthonnak kiszemelt épület Budapest XII. ker., Budakeszi út 73/b

MI A CSERKÉSZET ?

A szépért jóéért igazért nemcsak lelkesedő, de cselekedni is kész fiúk és lányok önkéntes társulása. Az első cserkészcsapatot az angol Baden Powel alapította 1907-ben, ma szerte a világon 26 milliónyian viselik büszkén az aranyliliomot.

Cserkész az lehet, aki vállalja, hogy a tíz törvény szerint él:

- egyenes lelkű és feltétlenül igazat mond,
- teljesíti kötelességeit, melyekkel Istennek, hazájának és embertársainak tartozik,
- ahol tud, segít,
- minden cserkészt testvérének tekint,
- másokkal szemben gyöngéd, magával szemben szigorú,
- szereti a természetet, jó az állatokhoz és kíméli a növényeket,
- feljebbvalóinak jó lélekkel és készségesen engedelmeskedik,
- vidám és meggondolt,
- takarékos,
- testben és lélekben tiszta.

A cserkész szereti a kalandos, vidám közösségi életet, de ha kell, tud áldozatokat vállalni, küzdeni és lemondani is.

Nem várja tétlenül, hogy minden készen hulljon az ölébe, hanem ötleteivel és szolgálataival ő maga is alakítja őrsé, csapata életét.

A cserkészélet tele van jókedvvel, tréfával, mert a tiszta szívben és szabad lélekben vidámság terem.

A cserkész legnagyobb élménye a tábor. A cserkész tábor **nem nyaralás, hanem az önállóság, segítőkészség és talpraesettség próbája.** Aki megállja, lélekben gazdagabbá, testileg edzettebbé válik.

A cserkészet a bátrak közössége. Azoké, akik nem ijednek meg sem esőtől, sem vihartól, sem a más úton járók gúnyolódásától. A kik mernek cserkészfoglalkozásuk szellemében tisztán élni, szeretetben szolgálni Istent, a hazát és az embertársakat.

Ők a cserkészek!

Ny. Sz.

Egyházközségeink életéből

Őszi barangolás Nyíren és a Beregben

Egy éve készülődtem már arra, hogy valamikor szerét ejtsem Felhős Szabolcs barátunk régen esedékes meghívásának, hogy egy kicsit körbenézzek a szabolcs-szatmár-beregi „végeken”. Most, szeptember 26-án az Őszi hálaadás napján és a rákövetkező hétfőn adódott rá alkalom, amikor egy kis időt tudtam szakítani régi jó barátaim szűkebb pátriájának meglátogatására. Vasárnap délután az Avaz intercity járata röpített el engem, gyorsan, kényelmesen Nyíregyházára. Közben a vonatablakból szemléltem a nyárutó és a készülődő őszi színgazdag világot. A végtelen, sárga kukoricamezőket, a napraforgók lehorgasztott barnafejű tábláit és a zsendülő, zöldülő őszi búzavetéseket. A legnagyobb hatással azonban úgy érzem, hogy mégis a tokaji Kopasz-hegy látványa volt rám, amelyen most fedeztem fel igazán, hogy milyen kevés is a lankáin az igazán szép szőlőültetvény. De a tokaji állomással szemben Hétszóló névre hallgató nagy parcellarendszer mégsem véletlenül vált rövid idő alatt olyan híressé. Ez valóban egy mintagazdaság! Ha egész Tokaj így nézne ki, akkor nagyon boldog lennék. Remélem, hogy egyszer megérem. A vonat 4 óra tájban futott be Nyíregyháza vadonatúj és nagyon szép állomására, ahol meglepetésemre egész „küldöttség” fogadott **Felhős Szabolcs** barátunk vezetésével. Tagjai voltak: **Dusa Lajos** neves debreceni unitárius költő, a híres-nevezetes Partium Műhely, ill. folyóirat alapító szerkesztője, továbbá **Tóth Miklós** gemzsi illetőségű, de Vásárosnaményban tevékenykedő ifjúsági vezető és **Demeter István** a naményi gyülekezet gondnoka. Rövid üdvözlés után gépkocsival folytattuk utunkat a városi Józsa András Kórházba. Útközben csak ámultam-bámultam Nyíregyháza gyors fejlődésén, szépülésén. Én, aki korábban sokat jártam ide – még akkor is, amikor kis zöld vonat döcögött át a városon Sóstó felé – alig ismertem rá egy-két részére, a Luther-házra, no meg a templomokra.

A Józsa András Kórház túlsó végében lévő Szent Lázár-kápolnához egy kicsit korán érkeztünk. Mi voltunk az elsők. Aztán mikor megérkezett Nyitrai Levente kocsordi lelkész atyánkfia, előbb a portást, majd a kápolna kulcsát nem találták. De végül minden megoldódott. A kápolna kis, szerény, de rendes hajlék egy istentiszteletre. Középen ott áll a feszület, baloldalán a református egyház báránkyás címere. És, hogy az ökumené teljes legyen, Felhős Szabolcs barátunk arról is gondoskodott, hogy a jövőben az unitárius címer is ott legyen. Ugyanis hozott egyet a mi címerünkől is, szépen bekeretezve, a még üresen álló falrészre. Egyébként a „nyíregyi” híveinknek minden hó 3. vasárnapján tart itt istentiszteletet Nyitrai Levente.

Most csak maroknyi csapat gyűlt itt össze. Mindössze 13-an voltunk. Ezek is többségében

naményiak. A nyíregyiek most nem jöttek el a szokott létszámmal. A KSH adatai szerint 2001-ben 50-en vallották magukat Nyíregyházán unitáriusnak. Ahhoz képest a megjelent 4 fő valóban egy kissé kevés. Ez újból felveti kedvenc témámat, a **lelkészek rendszeres családlátogatását**. Ugyanis meggyőződésem, hogy csak így tudunk élő, eleven kapcsolatot kiépíteni híveinkkel. Aztán lehet az is, hogy minden istentisztelet megelőzően újra és újra levélben kellene értesíteni őket arról, hogy mikor lesz az istentisztelet. Ott volt viszont a mindig jelenlévő **Babus Márta** néni és **Szalontai Tibor** helyi gondnok, egyébként főiskolai tanár.

Nyitrai Levente prédikációjának alapjául azt a bibliai idézetet választotta: hogy „ti láttatok engem és mégsem hisztek bennem”. Majd azt a kérdést boncolgatta, hogy a hit és a vallás azonos fogalmak-e, vagy mi köztük a különbség? A prédikáció mellett az énekvezéri feladatokat is ő látta el. Számomra örömteli felismerés volt, hogy az elektromos harmóniumon való játék mellett milyen jó énekhangja volt. Nagyon emlékezetes és szép volt az **úrvacsorai ágendája** is, amely után mindenki úrvacsorát vett. Ennek az ökumenikus kápolnának csak egy hibája van – de az elég nagy baj! –, hogy nincs mellette még egy olyan helyiség (egy gyülekezeti szoba), ahol a hívek a templomozás előtt és után egy rövid időre összejöhetnek, beszélgethetnek és a gyülekezet asszonyai esetleg házi készítésű süteményeikkel is megvendéghetnének a híveket, hogy egy kis közösségi élet és összetartozási érzés is kialakuljon közöttük.

Az istentisztelet után már jól besötétedett. Irány az 50 km-re lévő Vásárosnamény, ill. annak gergelyugornyai része, ahol a Felhős család szép, takaros háza áll. Itt **Demeter István** gondnokkal és **Deák József** népművelővel, korábbi hitoktatóval a beregi szórvány eredményeiről, gondjairól, bajairól beszélgettünk. A fő gondot az jelenti, hogy **ennek a szórványnak nincs állandó missziós lelkésze**. Ennyi községre kiterjedő szórványt Nyitrai Levente képtelen Kocsordról ellátni. A korábban szépen beindult hitoktatás is elmaradt, megfelelő tiszteletdíjban részesülő hitoktató hiányában. A KSH-statisztika Vásárosnaményban csak 13 unitárius hívet rögzített. Ami nem több, mint a Mátészalkán talált 16 fő. Felhős Szabolcs az itt tartott keresztelők és házasságkötések alapján 80 unitárius hívőről tud. Azonban a gondnok elmondása szerint a népszámláló biztosok úgy töltötték ki az összeíró lapokat, hogy a legtöbb roma származású személyt meg sem kérdezték a vallása felől. **Felhős Szabolcs** szerint Aranyosapátiban és Jándon 4-4 fő, Tiszaviden és Mezőladányban 3-3 fő, Mándokon 2 fő unitárius lakik. A korábbiakban Tiszaadonyban 30-35 fővel működő **cserkészcsa-**

patuk is volt. Ez **Brassai Sámuel** névre hallgatott. Itt Naményben is ugyanilyen létszámú volt a Petőfi ált. iskolára támaszkodó **Kriza János csapat**. De miután az az idős bácsi, aki nagy lelkesedéssel vezette a csapatot, meghalt, azóta a mozgalomnak nem akadt méltó folytatója. Ez számomra teljességgel érthetetlen. Vajon azok közül a fiatalok közül, akik 10 évig voltak ezeknek a cserkészcsapatoknak a tagjai, egyik sem nőtt fel kellően ehhez a feladathoz? Ezt elképzelhetetlennek tartom.

Beszélgésünk, vitánk a késő éjszakai órákba nyúlt. Felhős Szabolcs örömmel közölte, hogy az anyagi okok miatt állandóan a lét-nemlét határán mozgó **Partium idei 4 számának kiadásához sikerült megfelelő szponzorokat** (hollandokat, norvégeket) és egy jó kiadót **találni** Solymáron.

Másnap (szept. 27-én) hétfőn esős napra ébredtünk. De ez sem tántorított el attól, hogy a kisváros nevezetességeivel megismerkedjünk, amelyeknek többsége valamilyen módon mind a beregi szórvány létéhez kötődik. Meglátogattuk kedves háziasszonyunk: **Dr. Csiszár Sarolta** által vezetett és gazdag néprajzi, helytörténeti, ill. ipartörténeti emlékekkel rendelkező **Beregi Múzeumot**, amely egy nagyon mintaszerűen működő kis intézmény. Aztán az innen nem messze lévő **Orbán Balázs** (régen Munkásőr) **közutat**, amely egy lakótelep közepén egy szép parkot ölel körül, amelyben **Orbán Balázs emlék kopjafája** áll. Majd ellátogattunk a Szabadság téren a város központjában álló volt áfész-irodaépületbe, amelynek első emeletén jött létre a **Balázs Ferenc Beregi Népfőiskola**. Éveken át itt tartotta nagy-sikerű előadásorozatait, amíg futott az emberek lelkesedéséből. **A Népfőiskola 1989–1995 között élte fénykorát**. Itt fából faragott **emléktábla idézi Balázs Ferenc emlékét**. Majd felkerestük a népfőiskola vezetőjét Kukuts Kornélt, aki polgári foglalkozását illetően díszhal- és díszmádár-kereskedő. A Népfőiskola megújításának, és értékeket adó, vonzó tematikájának összeállításáról folytattunk eszmecserét. Megnéztük a **posta falán elhelyezett 56-os emléktáblát, amely egy Dávid Ferenc-idézettel emlékeztet**, az elveinkhez és hitünkhöz való hűség fontosságára. Végül megnéztük az **Eötvös-kúriát**, amelynek

balszárnya egy iskolatörténeti múzeum, amelyet még Csiszár Sarolta református lelkész édesapja gyűjtött össze és rendezett be. **A jobb oldali részében van az unitárius imaterem**. Puritán berendezésű, de minden szükséges kellékkel rendelkezik. Csak az a zavaró, hogy a mellette lévő két sarokhelyiség eléggé leromlott állapotban van. A hátsó udvar gazos. Nagyon elhanyagolt. A hívek részvételével jó lenne itt egy kis rendet tenni. **A két sarokhelyiséget felújítani és akár ifjúsági, akár cserkészcélra hasznosítani**. Az a benyomásom, hogy **itt is egy kicsit háttérbe szorult a közösségi élet felkarolása**. Az istentiszteletek mellett jó lenne, ha tartanának **szereketvendégségeket, kulturális rendezvényeket és évente legalább 2-szer nagyobb rendezvényt**. A kúria előtt nagyon szép nagy park van. Itt minden tavasszal lehetne egy nagy **unitárius majálist** rendezni. Irodalmi, zenei és néptáncelőadással, bográcsgulyásfőzéssel egybekötve, mint Magyarkúton. A másik nagy lehetőség **nyár végén, ősz elején** kínálkozna az **ugornyai Tisza-parti üdülőtelepen**, amely az egyik legszebb a Tisza mentén. Hadd ismerjenek meg bennünket minél többen és mi is mutassuk fel a bennünk rejlő értékeket. Egymásnak és a körülöttünk lévő társadalom tagjainak is. Ez után a Petőfi ált. iskola kertjében elhelyezett **Kriza János-emlékoszlopot** tekintettük meg és róttuk le tiszteletünket. Majd hamarosan közeledett a búcsú pillanata. Bár nagyon rövid időt tölthettem el itt, az a benyomásom alakult ki, hogy itt **egy nagyon fejlődőképes unitárius közösség körvonalai sejlenek fel**. De talán egyrészt ők sem bíznak eléggé magukban, hogy bátrabban kezdeményezzenek és továbblépjenek. Másrészt talán nekünk is többet kellene őket segíteni, némi anyagiakkal. Mert azt mondják, hogy szegény az eklézsia és a mai világban csak lelkesedésből pénz nélkül mindent már nem lehet megvalósítani. Törődjünk velük egy kicsit többet. Úgy vélem, megérdemlik. Hogy erősebb legyen ez a „keleti végvár”! Szeretném remélni, hogy már a közeljövőben találunk erre valami megoldást.

Krónikás

A Duna–Tisza közti Szórványegyházközség életéből

A **Duna–Tisza közti Szórványegyházközségben** az őszi hálaadó istentiszteletet **szeptember 26-án** tartottuk. Ezen, az úrvacsoraosztással egybekötött ünnepi istentiszteleten a hívek 50%-a jelen volt. Örvendetes, hogy Kiskunfélegyházán élő egyetlen hívünk is jelen volt istentiszteletünkön, éppen úgy, mint a Nyomátról származó Hetényegyházán letelepedett másik hívünk, aki még jól emlékezett a Nyomáton 1949 és 1952 között szolgáló Kelemen Miklós lelkészre.

Néhány hívünk a nyári hónapok egy részét szülőföldjén, Erdélyben töltötte és beszámolt az ott tapasztaltak felől.

A lelkész folytatta az adatgyűjtést. Tanulmányt írt és küldött a „Magyar Egyháztörténeti Vázlatok” és a „Partium” c. folyóiratok részére. Hozzáfogott az 1588-ban lezajlott **„hitvita”** akkori szövegének érthető, mai nyelvre átültetéséhez, – bízva abban – , hogy ezen, az Akadémiai Kiadó által 1981-ben megjelentetett könyv, a mai szöveggel könnyebbé teszi olvasását.

Így élünk és dolgozunk Füzesgyarmaton és a Gyula és Környéke Szórványgyülekezetben

„Őszbe csavarodott a természet feje, / Dérré vált a harmat, hull a fák levele, / Rövidebb, rövidebb lesz a napnak útja, / És hosszúkat alszik rá, midőn megfutja” – adja meg az őszi hangulat alapját Arany János, magyar irodalmunk legnagyobb verselője. Ha valaki másfél hónap óta erre jár, **szép kis templomunkat** vastraverz-köntösben láthatja, már a tornyot is. Hisszük, hogy mielőtt beállnak a hidegek, fagyok, hófehér **ruhában fogja várni a karácsonyt az istenháza**. A munkálatok idején sem szünetelt és nem szünetel a hitélet egyházközségünkben.

Sokáig tartó élménnyel meggazdagodva jöttünk haza otthonról, a szejkai találkozóról. Erdélyi körutunk során az előbbi években meglátogatott helyek mellett megmásztuk a székelyek szent hegyét, a szépséges **Hargitát** is. Brassó-Poiana-án a bátrabbak egy hosszú libegővel felmentek az egyik csúcsra, a Schuellerre, hogy fentről is gyönyörköd-hessenek az erdélyi lenyűgöző tájban. Ennél még, ha lehet fokozni, megrendítőbb élményt jelentett a transzfogarasi út „megmászása” 20 személyes kisbuszunkkal. Alföldi testvéreinknek szinte extázis-számba ment a 2044 méter magasságban lévő **Bálea-tó** látványa, valamint a még nagyobb magasságon birkanyájak legelészése, nyaktörő mutatványai a sziklák között egy-egy fűcsomó eléréseért. Természetesen útba ejtettük most is **Árkost**. Ismét jólesett a **testvérgyülekezetünk** (vajon miért nem tudnak arról az erdélyi egyházban, hogy milyen gyümölcsöző kapcsolatunk van már évek óta e közösséggel, és újra lesz a nyárádmonti, volt testvérgyülekezetünkkel is?) **szeretetteljes fogadása**. Köszönettel vettük, hoztuk el a gyülekezet ajándékát, a faragott kopjafát, amelyet jövő július végén, az alföldi búcsúnk alkalmával fogunk felavatni a testvériség kopjafájának, reméljük árkosi testvéreink részvételével.

Itthon vártak a tennivalók. Jött a nagy ünnep, amelyen részt vettünk a városi rendezvény keretében.

Augusztus 22-én mi is megemlékeztünk templomunkban és bevett szokásunkhoz híven megvirágoztuk a **honfoglalási emlékkövünket** a cinteremben. Ez a nap a „JÓTEVŐK NAPJA” is egyházközségünkben. Kiosztottuk a **Zs. Nagy Lajos Hunor Emlékalapítvány díjait. Az idén 31 fiatal kapott jutalmat 180 000 forint értékben.** Egyházközségünk és az alapító család több mint egy évtizedes ilyen irányú ténykedése mind nagyobb elismerést kap városunkban.

Augusztus 29-én megkereszteltük a tavaly nálunk esküdött Sebestyén Zoltán és Such Anna **MÁRTON** nevű gyermekét. Legyen a jó Isten áldása a gyermek és szülei életén minden időben.

Szeptember 9-én részt vettem a **Bibliatanács Kuratóriumának** ülésén, amely végén két szép könyv bemutatására is alkalom nyílt. A Bibliával kapcsolatos kiadványok ezek. Az egyik átvett és

kiegészített könyv, a másikat a Bibliatanács főtít-kára, **Pecsuk Ottó** állította össze, szerkesztette. Nevezett az elkövetkezendőkben külföldi tanulmányútra megy. Sikeres munkájához egyházunk jókívánságát tolmácsoltam. Az ülésen tisztáztuk az egyházunk tagdíjügyét is.

Szeptember 12-én nyitottuk meg a **hittanos évet ünnepi istentisztelettel**. Délután volt a **gyermek-istentisztelet**, amelyen a szolgálatot három hittanosunk végezte: **Csordás Gergő** a vezető, összekötő szöveget, **Kovács Patrik** a bibliai részeket és **Nemes Zsolt** a kis bibliai történetet olvasta. A szeretetvendégség után értékes tombolákat sorsoltunk ki, amiket köszönünk a szülőknek, hozzátartozóknak, akárcsak a hozott enni-, és inivalót. Megbeszéltük a hittanórák menetét, valamint az ingyenes angoltanítást a hittanra és a templomba járó gyerekeknek.

Szeptember 11-én részt vettünk egy nyugati cég **üzemavatásán** a városi vezetéssel együtt. Ez az objektum városunk polgárainak jobb megélhetését szolgálja.

Szeptember 18-án püspökünk és főgondnokunk társaságában részt vettem **Hódmezővásárhelyen** a püspöki vizitáció munkájában, ahonnan az éjjeli órákban haza is jöttem, mert sem a gyülekezetünk, sem mi nem kaptunk meghívást a másnapi ünnepségre, annak ellenére, hogy mi minden évben meghívjuk a hódmezővásárhelyi gyülekezetet és vezetőit. A vizsgálat eredményeit a felvett jegyzőkönyv őrzi.

Az **Őszi Hálaadás ünnepén úrvacsorát osztoztunk** a templomunkban, a helybeli Borostyánkert **Idősek Otthonában** és Gyulán a szórványhíveknek. Összesen 46 lélek járult az Úrsztaához ezen az ünnepen, ami azért kiváló, mert eléggé ismeretlen ez az ünnep ebben a régióban. Az **Otthonban minden hónap utolsó vasárnapja az unitárius istentisztelet ideje**, amit szép számmal látogatnak a lakók.

Október 3-án megemlékeztünk az aradi vértanúkról, és – ahogy egy másik írásunkban említettük – a tempomkertben elhelyeztük virágainkat az emlékműnél.

Az október 8–9-én tartott lelkeszi értekezlet és Egyházi Képviselő Tanács ülésén a lelkeszi szolgálatot és áhítatot e sorok írója végezte.

Október 23-ára megkaptuk a meghívást az ünnepségre és a közös koszorúzásra. Délután pedig a fiatalok megemlékezésén veszünk részt gyertyagyújtással.

Október 31-én a Reformációra emlékező istentiszteletet fogunk tartani. A városba új református lelkész-házaspár érkezett, Baráth János és Andrea. A helyi újság, az AMONDÓ hasábjain üdvözlöttük őket és áldásos munkát kívántunk nekik. Reméljük, hogy együttműködésünk gyümölcsöző lesz településünk lakóinak javára.

Novemberi terveink:

Amint az évek óta szokásban van, *november 1-jén, Halottak Napján* nemcsak **helyben**, hanem a szomszédos **Darvason** is tartunk **emlékistentiszteletet** híveinknek.

November 6-án ünnepi emlék-istentisztelet keretében Nagyharsányban felavatjuk Alvinczi György mártírhalált halt unitárius prédikátor emléktábláját. A megemlékezésen egy történész előadást tart Alvinczi György életéről, elítéléséről és kivégzéséről.

November 20-án, szombaton délelőtt 10 órától Gyula és Környéke Szórványegyházközségünk, Gyula város támogatásával unitárius konferenciát rendez. Célunk, hogy minél többet tudjanak rólunk, a másvallású tengerben jobban megismerjenek. Előadást fog tartani Rázmány Csaba püspök, Dr. Kósa László egyetemi tanár, Gyula város szülötte, Kovács István, sepsiszentgyörgyi lelkész, az erdélyi unitárius lelkészek országos szövetségének elnöke, valamint e sorok író-

ja. Ismertetés hangzik el az unitárius magyar értékekről, amiket Európába viszünk, a magyar protestanizmus történetéről, a nagyvilág unitáriusságáról és a honi unitárius egyház helyzetéről, kitekintéssel az alföldi unitarizmusra. A konferenciánk **fővédnökségét** szívesen vállalta el Gyula Város polgármester asszonya, **Dr. Perjési Klára**. Minden érdeklődőt szeretettel várunk a meghirdetett időben és helyen.

Az eltelt időszakban sajnos **már eltemettük 20. eltávozott testvérünket is: id. Oláh Imre 82, özv. Marosi Gyuláné Berg Ilona 79 és özv. Budai Lajosné Oláh Júlianna 74 éves korában** adta vissza nemes lelkét teremtő Atyánknak. Berg Ilona volt egyedül unitárius közülük, de mint mindig, minden hozzánk fordulónak a szertartást mély együttérzéssel végeztük. Emlékük legyen áldott!

Balácsi László

Bartók Béla Unitárius Egyházközség

Szeptember utolsó vasárnapján hálaadó szívvel álltunk meg a templomban és vettünk úrvacsorát. Az úrvacsora egyfelől emlékeztetett Jézus életére, tanításaira és halálára, másfelől követésére buzdított, ösztönzött. Nekünk késői Jézus-követőknek méltóknak kell bizonyulnunk emlékéhez és úgy kell emlékezzünk, hogy nyomokat hagyjon lelkünkben. **Megemlékezünk nagy elődeinkről is, akiknek vagy kopjafát állítunk, vagy emléklakettet avatunk, hogy egy évben egyszer megállunk és megemlékezzünk róluk.**

Igy emlékeztünk meg az úrvacsoraosztás után, **Bartók Béláról**, aki éppen szeptember 26-án hunyt el. **Egyházközségünk vezetősége megkoszorúzta a templomban levő kopjafáját.** Ez alkalommal Rázmány Csaba püspök ismertette Bartók Béla életútját, melyet megosztok a kedves olvasókkal is:

BARTÓK BÉLA

Született: 1881. március 25.,

Nagyszentmiklós

Meghalt: 1945. szeptember 26., New York

Első nyilvános szereplése és a **Duna folyása** című kompozíciójának előadása 1892-ben volt. 1894-ben telepedett le Pozsonyban, itt bontakozott ki tehetsége.

1899-ben kezdte el zenei tanulmányait a budapesti Zeneakadémián.

1903-ben volt első bécsi koncertje. 1905 a **népdalgyűjtés** kezdetének éve, 1907-ben a Zeneakadémia tanára lett. **Első szerzői estjét Kodállal közösen 1910-ben rendezték.** Ezt követte a **Fából faragott királyfi** – balett, és a **Kékszakállú herceg vára** – opera bemutatója, Budapesten. 1920-tól nemzetközi koncertkörutak Európában és az USA-ban. 1926-ban, **A csodálatos mandarin** – pantomim bemutatója Kölnben. 1934-ben visszavonul a tanítástól és a népzenei gyűjtés sajtóban való népszerűsítésén dolgozik, **1940-ben emigrációba vonul**, New Yorkba érkezik. Utolsó nyilvános szereplése 1943-ban volt.

Életműve a 20. századi magyar és egyetemes zenetörténet fontos része. Pályája elején Richard Strauss hatása érződik művein. Magyarságát, hazaszeretetét legelőször Kossuth szimfóniája bizonyítja 1904-ben.

A magyar népdal ősi rétegeinek felfedezése döntően meghatározza további fejlődését, egész zeneszerzői irányát és kialakítja egyéni stílusát. A magyar népzene mellett a szomszéd népek, valamint az arab és török zene is érdekli. Gyűjtőútjain eljut Törökországba és Észak-Afrikába is.

Az 1910-es, 1920-as években mind erőteljesebben bontakozik ki alkotóművészete, amelyre a külföld is felfigyel. Rövidesen úgy tekintenek rá, mint a modern zene egyik vezéregyéniségére, miközben intenzíven folytatja zongoraművészi tevékenységét. **Két zongoraversenye, Táncszvitje**, vonós-negyesei, **Cantata profana** című oratórikus műve, **Hegedűversenye** egyre gyakrabban hangzik el világszerte. Kórusművei közül nagy jelentőségűek gyermekkari kompozíciói. A barát és pályatárs Kodály Zoltán így ír: „A magyar gyermek még

nem tudja, hogy életére kiható ajándékot kapott 1936 karácsonyára. De tudják mindazok, akik a magyar gyermeket olyan világba akarnák elvezetni, ahol tisztább a levegő, kékebb az ég, melegebb a nap. Akiknek régi óhajuk teljesül azzal, hogy Bartók is közéjük áll.” A **Mikrokozmosz** és a **Gyermekeknek** zongoraciklusa is a legifjabbaknak szól. Alkotóművészetének egyik csúcsa a **Zene húros hangszerekre, ütőkre és cselesztára** című kompozíciója, amelynek Bázelen volt a bemutatója 1937-ben. A II. világháborúba sodródó hazáját és Európát 1940-ben hagyja el. Az egyesült államokbeli évei egyre súlyosbodó megélhetési

gondokkal, majd betegséggel terhesek. Yehudi Menuhin és Szergej Kussevickij nyújtanak segítséget: művet rendelnek tőle. Így születik a Hegedű szólószonáta és a nagyzenekari Concerto. **Feleségét, Pásztori Dittát a III. Zongoraversennyel** ajándékozta meg, amelynek utolsó ütemeit már nem tudta befejezni.

1945. szeptember 26-án egy New York-i kórházban, fehérvérűségben meghalt. **Földi maradványait 1988-ban hazahozták**, a Farkasréti temetőben helyezték örök nyugalomra.

Pihenése legyen csendes, emléke áldott, Isten vele, Isten velünk. Ámen!

Hódmezővásárhely életéből

Rendkívüli ünnepség volt Hódmezővásárhelyen 2004. szeptember 19-én. 125 éve alapították az unitárius egyházközséget.

Egy ilyen neves évforduló alkalom a múlt megismerésére, a jelenben összegyűlésre és elgondolkodásra, s a jövő feladatainak megbeszélésére.

„A siker tika a jó előkészítés” alaphölcesség most is beigazolódtott. Fontos szempont volt az ifjúság bekapcsolása a műsorba.

Hittanórákon fokozottan tanulták a zoltárokat, az egyháztörténet ismertetése egyetemi hallgató, **Bogdány Csilla** feladata volt.

Már szombat is forgalmas-mozgalmas volt. Kiss Mihály lelkészünket **Rázmány Csaba, Balázi László és Mikó István püspöki vizitációja kötötte le**, így a korábban érkező vendégek fogadása Tünde tiszteletesasszonyra és édesanyjára Göncz Mihálynéra hárult.

Felvonult a **Magyar Televízió** több mint 40 fős stábja műhelykocsijaival, s még alkonyat előtt beállították a templomba a kamerákat, reflektorokat.

A kedvező időjárás segítette az utazókat, hiszen **Pestről, Romaszékről, Szegedről, Békésről, Gyuláról, Békéscsabáról, Tótkomlósról, Szenteseiről, Kunszentmártonból érkeztek**, buszon, autón. **Dr. Szabó Árpád** erdélyi püspök úrék vasárnap hajnalban indultak el Kolozsvárról,

10-kor már polgármesterünk fogadásán részt tudtak venni.

Az érdeklődők, az egy lelki közösséget alkotók 11-re megtöltötték a templom pótszékeit is az előkertet, a kertet, ideértek Vásárhely különböző hitű gyülekezeteinek képviselői és városunk vezetői.

A **Városi Vegyeskar** csengő éneklésére vonultak be az unitárius egyház vezetői.

A köszöntések, imák, prédikációk nyitott szívekre találtak. **Asztalos Kata** átszellemülten előadott szólóéneke mindenkit megragadott. Az úrvacsorai jegyeket **Dr. Ravai Elek** és neje adományozták, amit négy lelkész osztott a zsúfoltan álló gyülekezet tagjainak.

A kétórás ünnepséget felszabadult beszélgetés követte, régi ismerősök összetalálkoztak, új ismeretségek kötődtek.

A közeli **Mezőgazdasági Főiskolán rendezett közebéden** folytatódtak az emlékek felidézései, az őszi egyházi programok ismertetései.

Hála a technikának, sokféle módon rögzítették e napot. Kattantak a fényképezőgépek, filmfelvevők. A Kossuth rádió egyházi félórájában pénteken, 24-én ügyesen szerkesztett riportban, 26-án a Magyar Televízió 1-es csatornáján a délelőtti órában egyórásra összeállított műsorban ismerhette meg ország-világ e jeles ünnepélyt.

Dr. Benczédiné Szabó Gabi

A beregi unitárius szórvány a helyi híradások és rendezvények tükrében

A beregi unitárius szórvány kiadványa **Deák József** kultúrmunkás szerkesztésében az **ÉRTESÍTŐ**, amely negyedévente a nagyobb ünnepekhez kapcsolódva jelenik meg ötven példányban. **Most legutóbb az őszi hálaadás alkalmából az ősi zoltár sorai olvashatók a borítón:**

„A Sionnak hegyén Űristen
Tiéd a dicséret...”

Majd az őszi hálaadás rendjéről tudósít a beregi régióban.

Összegyűltek a naményi unitárius gyülekezeti teremben és részt vettek a nyíregyházi ünnepi istentiszteleten.

Az Értésítő középső részében Vásárosnamény unitárius emlékhelyeiről szól.

Halhatatlanjaink példaadása (Balázs Ferenc, Orbán Balázs, Heltai Gáspár, Bartók Béla, Brassai Sámuel és Kriza János) és tanítása szün-

telenül örök mozgásban tartja lelkünket, cselekszenek általunk.

Örködnek nemzeti öntudatunk épségén és hitünk tisztaságán.

Az utolsó oldalon a BUSZ vezetőségét és munkáját mutatja be a szerző, utalva a változás fontosságára is.

Másik fontos fórumunk a Vásárosnamény főterén lévő hirdetőtábla, amely a beregi buszmegállónál található. Így a Beregbe utazók is olvashatják a nagyméretű (150 x 80 cm) hirdetést.

A beregi városka főterén lévő unitárius hirdetőtábla

Innen szerezhettek tudomást a 175 éve született **Orbán Balázs** báró emlékünnepegről, a székelyek jötevőjéről.

A tablón röviden méltattuk a Székelyföld nagy tudósát és hírt adtunk a tiszteletére rendezett kis ünnepségről is ez év kora tavaszán.

A beregi unitárius szórvány gyülekezeti termében **felolvasóestet tartottunk**, amelyet egy kis kiállítással tettünk emlékezetessé.

Itt látható volt az **enciklopédia**, a nagy székely tiszteletére készült bronzérem, a városka szívében felállított emlékoszlop és a koszorúzásokról készült fényképek. A szórványgondnok méltatásában kiemelte, hogy a Székelyföld leírása hozzájárult a székelység történeti tudatának erősödéséhez és máig nélkülözhetetlen, értékes, tudományos forrásmű.

Másrészt **Orbán Balázs 1875-ben alapítványt tett a székelykeresztúri unitárius gimnázium javára**, ahol vallásra és nemzetiségre való tekintet nélkül bárki megkaphatta az alapítványi ösztöndíjat, ha kiérdemelte jó munkájával.

Méltán kapott emlékhelyet a nagy tudós és jötevő Vásárosnamény szívében.

Az itt található körutat tiszteletére Orbán Balázs körútra keresztelték a beregi unitáriusok kezdeményezésére.

A megyei lap a Kelet-Magyarország is hírt ad a beregi szórványról egy-egy híradásban vagy újságcikkben.

Például írt a kolozsvári passió helyi bemutatójáról, a szórvány művelődési egyesületéről a szabadelvű protestáns körről, a kiadványukról a

Partiumról, a cigánymisszióról, s az évente megrendezendő reformációi ünnepségekről.

Idén is a 15. éve Mátészalkán megrendezett reformációi ünnepségre készülünk.

Az ünnepségsorozatot a szabadelvű protestáns kör és a Magyarországi Protestáns Közművelődési Egyesület mátészalkai csoportja indította el 15 évvel ezelőtt. Az ünnepségeken a beregi unitáriusok és Nyitrai Levente lelkész úr is szolgáltak.

Az Új Beregi Élet főként a karácsonyi és újévi számában foglalkozik rendszeresen a városka felekezeti életével, köztük a beregi unitárius szórvánnyal. Időnként egy-egy tudósítás is megjelenik a szórvány rendezvényeiről.

Mindent összegezve jelen vagyunk a helyi közéletben.

Végezetül a jövőről is szót kell ejtenünk, a **beregi-nyíri unitárius szórvány helyzetéről**.

Itt a keleti végeken is szükség lenne egy szervezett, aktívan tevékenykedő szórványéletre, amely a megye unitáriusait fogná össze.

Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében a kocsordi unitárius egyházközség az egyetlen unitárius gyülekezet. A kocsordi lelkész **Nyitrai Levente** lelkiismeretesen szolgál a nyíregyházi szórványban, ahová rendszeresen eljárnak a beregi unitáriusok is.

Választani kellene **egy beregi-nyíri presbitériumot**, amelyben megfelelő arányban helyt kapnának a beregiek és nyíregyháziak.

Jelenleg megfelelő helyük van a nyíregyházi megyei kórház **Szent Lázár ökumenikus kápolnájában**. A beregiek jóvoltából az unitárius címet is elhelyezték a kápolna falán.

Bízunk benne, hogy 2005-ben már az új presbitérium közreműködésével öröködnék a kelet-magyarországi unitárius szórvány életén.

Isten és a szórványlelkész szolgálatával.

Felhős Szabolcs

A beregi és nyíri unitáriusok a Szent Lázár-kápolna előtt Nyíregyházán

Budapesti Unitárius Egyházközség életéből

Hálaadás

Ünnepek és hétköznapok

Elsőre úgy tűnhet, hogy a hálaadás a tisztelet, a köszönet jele. És valóban: jelez tiszteletet, köszönetet is. De jobban meggondolva, az ilyesfajta tisztelet, köszönet, hálaadás közös töről fakad: valamiféle mély életörömből. Abból az örömből, amit a Jóisten atyai-édesanyjai szeretete táplál, és amit így egymás felé sugározhatunk felebaráti szeretetként. Ilyen életöröm vitt minket, mindannyiunkat a templomba szeptember utolsó vasárnapján a szép úrvacsorás istentiszteletre – ide a Nagy Ignác utcába, oda a „Hógyesbe” és a többi unitárius templomba szerte a maradék országban és azon túl. Ennek az örömnak a jele volt a Hálaadás.

Legalábbis reméljük a legjobbakat... Mindenestre ilyen gondolatokat leírva vagy olvasgatva is biztassuk magunkat, kedves barátaim, hogy minden nagy ünnep alkalmával valahogy ilyen lelkiállattal álljunk körül az úrasztalát.

Az ünnepek ilyesféle életöröme azután át kell hogy hassa a hétköznapokat is.

Mert nem úgy van az, ahogy a cinikus közhely tartja: hogy hinni csak a templomban kellene. Ugyanazt az életet éljük a templom falai között és azokon kívül is. Ráadásul Jézus ránk maradt tanításából tudjuk, hogy az életnek nem az a természete, hogy a vége közeledne, hanem hogy az élet egy nagy szakaszával való számadás az, ami közeledik. A számadás súlyát pedig az adja, hogy utána az élet *folytatódik*. Isten ilyen szempontból nézvést is a saját maga hasonlatosságára teremtett-teremt bennünket: az emberi élet örök.

Hétköznapjaink feladatait, gondjait át- meg át- hatják az élet körül forgó súlyos kérdések. Kedves

barátaim, becsüljük meg nagyon, hogy az unitárius istentiszteleteken az élet nagy kérdéseivel kapcsolatban egyenes szavakat hallhatunk, világos gondolatokat követhetünk. Nincs ez így minden keresztény felekezetben. Van például, ahol az élet fogalma mellé ezt a szókapcsolatot állítják: por és hamu. Máshol úgy tűnhet, hogy az ember a maga személyes igyekezetével, akaratával nem változtathat az élet menetén. Megint máshol arra jutottak: Jézus száz százalékgig ember és száz százalékgig isten. Többi keresztény társaink gondolatai kétségkívül jóindulatúak. De nem következettek, és a hétköznapok világában iránytűként használva darabokra esnek szét.

Becsüljük meg nagyon a Jézus lényével, tanításával, az Isten országával kapcsolatos egyenes beszédet, követhető, világos lelkesítő prédikációt! Ezért arra biztatok mindenkit: a „hétköznapi” vasárnapokon is látogassuk minél többször az istentiszteleteket. A „hétköznapi” vasárnap is ünnep.

Becsüljük meg nagyon azt is, hogy a vasárnapok között is együtt lehetünk – és például ehetünk egy jó nagyot Magyararkúton (mint legutóbb, szeptember 11-én, szombaton) vagy a Nagy Ignác utcai csillogó-villogó gyülekezeti teremben egy-egy hangverseny vagy kiállítás-megnyitó után.

A megbecsülés és a hálaadás jóformán nem is különbözik egymástól.

A megbecsülés és a hálaadás ünnepek idején és hétköznap is azt a bizonyos mély életörömet jelzi.

Dárdai Balázs építészhallgató

ALVINCZI GYÖRGY

HITÉÉRT 1574-BEN
MÁRTÍROMSÁGOT SZENVEDETT
UNITÁRIUS PRÉDIKÁTOR
HALÁLA
430.

ÉVFORDULÓJÁN KEGYELETTEL
ÁLLÍTTATTA
A MAGYARORSZÁGI UNITÁRIUS
EGYHÁZ
EMLÉKEZTETŐÜL A HITHŰSÉG
ÉS A VALLÁSI TOLERANCIA
MINDENKORI MEGTARTÁSÁRA

1 5 7 4 – 2 0 0 4

FELHÍVÁS

A Magyarországi Unitárius Egyház Vezetősége szeretettel hív és vár minden érdeklődőt 2004. november 6-án, délelőtt 11 órára a Nagyharsányban a református templomban tartandó ökumenikus emlék-istentiszteletre, amely után felavatjuk a XVI. század egyik nagy unitárius prédikátorának emléktábláját (a mellékelt formában és szöveggel).

Az egyházvezetés kéri gyülekezeteinket, hogy szervezzenek kirándulást erre az alkalomra, hogy minél többen lehessünk a megemlékezésen. A testvéri találkozás után közös asztalnál beszélgethetünk egyházunkról, hitéletünkéről.

Atyafiságos tisztelettel:

*A Magyarországi Unitárius Egyház
Elnöksége*

Boldoggá avatás furcsa mellézköngékkel

2004. október 2-án került sor Rómában a Vatikán előtti téren az elagott II. János Pál pápa jelenlétében 5 újabb személy – a pápa uralkodása alatt immár vagy 1340 személy – boldoggá avatási szertartására. Nekünk magyaroknak is örülnünk kellett volna ennek a szertartásnak, mert ez alkalommal avatták boldoggá IV. Károly volt magyar királyt – ahogy a homiliában hallhattuk –, azért mert „az I. világháború végén, magatartásával elősegítette a békés rendszerváltást”. (Vagyis nem lövetett a tömegbe, amikor kitört a forradalom. Ez felettébb szép tett volt, de azért lett volna még sok más jótetre is lehetősége, ezt megelőzően.) IV. Károly Ferenc József halála után, 1916-ban lépett trónra. Járt a frontokat, lelkesítette a katonákat. (De talán sokkal jobb lett volna, ha véget vetett volna a háborús részvételnek. Akkor megúszhattuk volna a magyar történelemben sajnó érzéseket kiváltó Doberdó és Isonzó olasz földrajzi nevekhez kapcsolódó véres tragédiáinkat. Ahol több tízezer magyar katona esett el, vagy szenvedett súlyos károsodást.) Aztán nem biztos, hogy ez a békés átmenet volt a legjobb megoldás, egy zseniális uralkodó részéről. Mert így minálunk Károlyi Mihály ölébe hullt a hatalom, aki azt sem tudta, hogy mit kellene e tragikus helyzetben csinálni, és nem egészen féltelen elnökösködés után a gyűlölettől fűtött és a polgári társadalom teljes felszámolására, a kommunista diktatúra megteremtésére törekvő Kun Bélákra ruházta át a hatalmat. A homiliában még az is szerepelt, hogy kétszer akart visszatérni Magyarországra – egyszer Sopronig, másodszer Budaörsig érve – „de az áruló Horthy admirális ebben megakadályozta”. Ez nem volt valami jól sikerült megszövegezés. Horthy admirális végül is megmentette az országot a vörös terror tobzódásától és Európa második kommunista államának létrejöttétől. Nem tudom, hogy akkor éppen mivel volt a király elfoglalva? Hogy nem tett eleget esküjének, mely szerint megvédi az országot minden támadástól. Egyébként az a tény, hogy Madeira szigeten hunyt el száműzetésben, ez nem Horthy műve volt. A nyugati nagyhatalmak nem akarták, hogy a Habsburg-ház tagjai újra trónra lépjenek Közép-Európában. A homília szerzői miért nem a Trianoni békediktátumot Magyarországra erőltető nyugati nagyhatalmakat – elsősorban Franciaországot – ítélték el? Mert akkor magukra haragítottak volna sok francia katolikust? Egyébként, ha valaki egyszer lemondott a trónjáról, akkor miért akart később arra visszakapaszkodni. Egyébként sem értem, hogy a Habsburgok miért mindig Magyarországon próbálkoznak hatalomra kerülni, és nem saját hazájukban, Ausztriában. Egyébként jellemző, hogy Hans Fischer osztrák köztársasági elnök nem vett részt az avatáson. Magyarországot Szili Katalin az Országgyűlés elnöke képviselte. De, hogy ő is milyen megfontolásból, nem tudom.

(X)

*Köszönet Hódmezővásárhely
szép ünnepéért.*

Az unitárius templomban tartott megemlékezés legnagyobb élménye számomra az volt, hogy egész Magyarország lélekben együtt érzett itt és ekkor, hogy **jelen volt Dávid Ferenc szellemisége**, s hogy a lelkiismereti szabadság éltetői, hívei testvériségben együtt voltak. Itt mindenki érezhette, hogy legnagyobb erejű uralkodó érzésünk a szeretet. Ez valóban mindent meghatároz, magával visz. (Még az én rosszul adó helyi tv berendezésemen keresztül is, hisz én csak így lehettem – utólag – részese ezen szép s felemelő eseménynek.)

Úgy érzem: ez a történelmi meghatározottság (az erdélyi magyarság mélyen gyökerező, sosem felületes vagy fellengzős szellemisége) képes hatni miránk, anyaországiakra. Ezt a fontos érzést húzta alá, támogatta az Ön által megszervezett, lelkiemben gazdag ünnepség. Ebben a kis templomban én mindig is, a hétköznapokban is az őszinte hitet és szeretetet tapasztaltam. Ez erőt adott.

Köszönetet mondok ezért Önnek, lelkész úr, és kedves családjának.

Úgy érzem, óriási nevelő értékű cselekedetet vittek végbe felebarátaikkal együtt.

Hódmezővásárhely, 2004.
szept. 23.

HÍREK

A könyvtárról

Kelemen Miklós lelkész már a korábbi években is adományozott saját gyűjteményéből egyházi könyvtárunk számára, ebben az évben is így tett. Ezúttal több mint százötven kötet szerepelt az átdólistán.

A művek árulkodnak a gyűjtő érdeklődési köréről, ugyanis téma szerint elsősorban egyházi, teológiai, általános egyházi irodalmi témájú könyveket találtam az átadottakban.

Lelkészünk egyháztörténeti, egyházi és világirodalmi tájékozottsága dicséretre méltó. Evtizedek óta rendszeres kutatója a nemzeti könyvtárnak, ahol a legteljesebb forrás áll rendelkezésre kutatásaihoz, és egyben az unitárius könyvtár egyik leggyakoribb kutató olvasója is. Kutatási eredményeit fáradhatatlan szorgalommal publikálja az Unitárius Élet hasábjain.

Kiemelkedő jelentőségű érdeme, hogy az erdélyi unitárius sajtót repertórium szinten feldolgozta.

Kiadásra vár a Kelemen Miklós által készített Unitárius Értesítő és az Unitárius Élet repertórium a szegedi megjelenésű Magyar Egyháztörténeti Vázlatok sorozatban. Isten áldását kérve munkálkodására köszönjük könyvtárgyarapítási, adományozó tevékenységét.

Muszka Ibolya
könyvtárvezető

KÖZLEMÉNY

Tisztelt Adományozók!

Tájékoztatjuk Önöket, hogy 2002. évben felajánlott SZJA 1%-ára befolyt összegből 1 031 774 Ft-ot tartalékkoltunk a Kuratórium döntése alapján 2003. december hóra, hogy az összeget kicsit felkerekítve tudjuk megpályáztatni. Kiírásra került 1 100 000 Ft, karitatív célokra, eszközök, felszerelések vásárlására.

Pályázó neve	Kapott összeg
Dunántúli Unitárius Egyházközség	100 000 Ft
Kocsordi Unitárius Egyházközség	100 000 Ft
Győri Unitárius Egyházközség	110 000 Ft
Debreceni Unitárius Egyházközség	80 000 Ft
Beregi Unitárius Kör	60 000 Ft
Hódmezővásárhelyi Unitárius Egyházközség	110 000 Ft
Szegedi Leányegyházközség	40 000 Ft
Pestszentlőrinci Unitárius Egyházközség	100 000 Ft
Füzesgyarmati Unitárius Egyházközség	100 000 Ft
Bartók Béla Unitárius Egyházközség	150 000 Ft
Budapesti Unitárius Egyházközség	150 000 Ft
összesen	1 100 000 Ft

A 2003. évben felajánlott SZJA 1%-ára befolyt összeg 1 641 615 Ft, amelyet a Kuratórium felkerekített 1 660 000 Ft-ra. A pályázati összeget karitatív tevékenység, rendezvények szervezése, közösségi célt szolgáló felszerelések, berendezések beszerzésére lehet felhasználni.

Pályázó neve	Kapott összeg
Dunántúli Unitárius Egyházközség	166 000 Ft
Kocsordi Unitárius Egyházközség	166 000 Ft
Győri Unitárius Egyházközség	166 000 Ft
Beregi Unitárius Kör	83 000 Ft
Hódmezővásárhelyi Unitárius Egyházközség	166 000 Ft
Pestszentlőrinci Unitárius Egyházközség	166 000 Ft
Füzesgyarmati Unitárius Egyházközség	166 000 Ft
Bartók Béla Unitárius Egyházközség	166 000 Ft
Budapesti Unitárius Egyházközség	166 000 Ft
Miskolci Unitárius Egyházközség	166 000 Ft
Dávid Ferenc Egylet	83 000 Ft
összesen	1 660 000 Ft

Az Unitárius Alapítvány Kuratóriuma köszöni mindazoknak a támogatóknak a bizalmát, akik felajánlásukkal Alapítványunkat jelölték meg kedvezményezettnek.

Dr. Beke Ildikó s.k.
elnök

Gergely Felicián s.k.
titkár

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.

Az aláírt cikkekért a szerzők viselik a felelősséget.

A szerkesztőség fenntartja az írások szellemét és tartalmát nem érintő rövidítések jogát.

Folyóiratunk minden páros hónap végén jelenik meg.

UNITÁRIUS ÉLET

A Magyarországi Unitárius Egyház lapja

Szerkeszti a Szerkesztő Bizottság

Főszerkesztő:

Dr. Zoltán Zoltán

Főszerkesztő-helyettes:

Léta Sándor

Felelős szerkesztő:

Balácsi László

SZERKESZTŐSÉG CÍME:

V., Nagy Ignác utca 2-4. Budapest, 1055

Telefon/fax: 311-2801

Internet: <http://unitarius.lap.hu>

Terjeszti a Magyarországi Unitárius Egyház.

Megjelenik kéthavonta.

Felelős kiadó:

Heltai Gáspár Kft.

Index: 25 842

Készült:

a Cerberus Kft.

nyomdaiüzemében

Felelős vezető:

Schmidt Gábor

HU ISSN 0133-1 cv272

Előfizethető:

A lelkészi hivatalokban (Budapesten és vidéken), vagy befizetési csekken.

Bankszámlaszám:

11713005-20011631

Egyes szám ára: 400 Ft

Évi előfizetési díj: 2400 Ft

A Magyarországi Unitárius Egyház internetcíme:

www.unitarius.hu

<http://unitarius.lap.hu>

H I R D E T É S

Újpesten metró-, villamos- és buszmegállóktól kb. 5 percre: második emeleti, 2 szobás, nagy erkélyes lakás kiadó.

Telefon: péntek, szombat, vasárnap délután és este:

06/20-587-0382

vagy 06/30-961-8194

(Barabás Mártonné)